

mpkslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1974 METAI
KOVO MĖN. 30 D. / MARCH 30, 1974
PART TWO — Nr. 76 (13)

Šiame numery

Kryžių kalnas čionykštėje Dainavoje.
Alq. T. Antanaitis apie "profesionalais" švaistymąsi.
Prof. Pr. Skardžiaus sukaktis.
Algirdas Landsbergis scenoje.
Adomo Varno parodos Chicagoje belaukiant.
Prano Visvydo eilėraščiai.
Birutės Pūkelevičiūtės premijuotojo romano ištrauka.
Akademinės prošvaistės.

Kertinė paraštė

Kryžių kalnas čionykštėje Dainavoje

Prakeliavom daug pasaulio kraštu. Pažįstam ypač europines šalis, kurios riša mus ta pačia krikščioniška kultūros tradicija. Bet ar matėm kur nors tiek ir tokių puošnių liaudies kryžių, kaip savoj Lietuvoj? Kodėl lietuviai puošė kryžiais savas sodybas, pakeles, laukus ir pamiškes, nekabant apie šventorius ir kapines - kapinaites, yra ištisa istorija. Tai mūsų kultūros, meno ir sykiu mūsų religinio charakterio istorija. Be tų liaudies kryžių Lietuva būtų nebe ta Lietuva, kokia ji šimtmečiais išaugo ir savo veidą sukūrė.

Tą veidą nūnai žaloja svetimieji. Skaitom Kronikose, kaip terorizuojami gyventojai, kurie pasistato savo sodybose ar laukuose kryžius. Vieni baudžiami piniginėmis baudomis, kitiems gresia net psichiatrinė ligoninė. Naujai statomi kryžiai sunaikinami. O kiek jų sunaikinta seniau, pastatytų kolchozų kūrimo tarpnyje ir vėliau. Lietuva "nukryžinama" ne tik rusiškos nemeilės katalikiškajam krašto ženkliui (taip darė caro laikų okupantai). Ji "nukryžinama" nūnai ateistinio sovietinio siutulio bei pamišimo.

Tai nebe pirmas sykis mūsų istorijoj. Apie 200 metų vyko kova už kryžius reformacijos laikais. Tada katalikai galėjo kelti bylas. (Vilniaus vysk. Abraomas Vainius kėlė bylą net etmonui Radvilui, kuris Svedasų laukuos sunaikino du senus kryžius.) Muravjovo laikais buvo uždrausta statyti kryžius, ir tas draudimas tęsėsi ištisus 25 metus. O žmonės slapta statė. Rusai kryžius kirto, o lietuviai jų vietoj statė naujus. Nūnai turime trečiątos kovos tamsinį, trunkantį jau daugiau 30 metų. Šioj sistemoj kova pasidarė tuo šurpi, kad sunaikinami ne tik individualūs kryžiai. Buvo sunaikintas Trijų Kryžių paminklas pačiame Vilniuje ir vėliau Jurgaičių kryžių kalnas Meškuičių valsčiuje. Tiek vienas, tiek antras jau visos tautos šventovės. Pastarasis buvo

unikumas visame pasaulyje. Tai kryžių miškas, kryžių šventkalnis, 1900 metais turėjęs 130 kryžių, o 1938 — 400. Po 1955-1957 metų, kada daugelis grįžo iš Sibiro ir kalėjimų, ir statė kryžius čia padėkai ar pažadui, arba savo žuvusiųjų atminimui, ir kryžių skaičius kalne išaugo dar labiau. Bet sovietai šią laukų šventovę taipgi grubiai sunaikino. Sunaikino prieš dešimtmetį.

Laisvojo pasaulio lietuvių reakcija buvo skaudi ir pasipiktinanti. Ne vienam atrodė, kad sovietams reikia kelti bylą pasaulinėse institucijose. Kiti ieškojo vietos, kur būtų galima tokią šventovę atkurti laisvajame pasaulyje. Prieš gerus metus Kaz. Bradūnas šioje Kertinėje paraštėje atkreipė dėmesį, kad tokiai kryžių šventovei atkurti tinkama vieta būtų Dainava, nes ten yra kalva, tiesiog primenanti Jurgaičių kalną. Jis siūlė toj kalvoj, toje daugeliui lietuvių žinomoj ir lengvai pasiekiamoj vietovėj, ypač mėgstamoj jaunimo, atkurti Jurgaičių kryžių šventovę.

Straipsnis sudomino ne viena skaitytoją, bet konkrečiai ligi šiol dar nieko nedaroma. Argi ši mintis iš tikro nebūtų verta įkūnijimo? Motyvų, berods, būtų ne vienas, ir labai pagrįstų. Prisidėti prie šio darbo jau dabar yra besisiūlančių. Tik reikia susitarti su Dainavos administracija ir sudaryti iš įvairių organizacijų komitetą, kuris pradėtų planavimą.

Išplanuotą vietovę puošti naujais kryžiais būtų jau organizacijų, institucijų, atskirų šeimų, reikalas. O progos būtų įvairios: jubiliejiniai atžymėjimai, savųjų žuvusiųjų atminimas, tragiškųjų įvykių jamžinimas. Turim meistrų ir menininkų, kuriuos būtų galima angažuoti, ir neabejotinai jie jaustųsi atkurią dalį savos kultūros ir ją pristatą ne tik mūsų jaunimui, bet ir amerikiečiams.

Galima įsivaizduoti, koks pasidarytų Dainavos Kryžių kalnas su laiku atrakcijos centras turistams, žurnalistams ir TV reporteriams. Tas Dainavos kalnelis

O ką pasakys kritikai?

PROFESIONALAIS ŠVAISTYMASIS

Algirdas Titus Antanaitis

Redakcijos pastaba

1973 m. "Aidų" žurnalo gruodžio mėn. 10-tame numeryje Rauda, recenzuodamas Eduardo Cinzo knygą "Brolio Mykolo gatvė", paliečia aplamai mūsų grožinės prozos šiandieninę situaciją išsivijoje, be kita ko, tardamas, jog "Lietuvoje išaugusių ir subrendusių rašytojų kartai vis rečiau ir rečiau besipisrodant, jų vietą užėmė rašytojai mėgėjai, kurie noramaliuose sąlygose vargu būtų drįsę veržtis į Parnasą. Jie taip nugalvėno mūsų dailiąją prozą, jog jina! visiškai prarado savo profesinę tapatybę". Draugo kultūrinio priedo 1974 m. vasario mėn. 23 d. Kertinėje paraštėje Plunksn., atsiliėpdamas į Raudos užmetimus ir su jų mintimis sutikdamas, didelę kaltės dalį dėl prozos nuvyvendinimo priskiria jos recenzentams laikraščiuose: "Graphomanitinė ir arteriosklerozinė kritika vis labiau plinta periodinėje spaudoje. Žinome, kaip redaktoriams sunku pasigauti recenzentų. O Raudos aprašyto tipo autoriai ir kritikai ne tik sutinka, bet ir patys pasisiūlo. Šiais energijos krizės laikais jų energija neišsėmiama, kunkuliuojanti, be atvangos".

Turėdami minty anuos čia cituotus dviejų raštus ir norėdami užsimintąją situaciją mūsų čionykštės beletristikos temą pokalbiuose pratęsti ir toliau aiškinti, prašėme į ją atsiliėpti penkis Draugo kultūrinio priedo bendradarbius - kritikus: Algirdą Titų Antanaitį, Vytautą Jonyną, Kestutį Keblį, Bronį Railą ir Praną Visvydą.

Jų nuomones čia pateikiame ir mūsų skaitytojams alfabetine pavardžių eile.

Mano supratimu, jūsų minimoje K. Raudos recenzijoje yra teigimų, žymiai konkretnių, aiškesnių ir tvirčiau pagrįstų, negu citata, kurią duodate ši pokalbių provokuojančioje premisėje. Iš tų teigimų, su kuriais sutikčiau visai ir nedvejodamas, pačiais svarbiausiais laikyčiau:

1) mūsų išsivijos prozoje "grynai literatūrinės žodžio bei stilistinės struktūros problemas pakeitė (...) vakardienos problemų sprendimas užvakardienos priemonėmis",

2) kai kurių išsivijos prozaikų

prabilų visos kovojančios ir kryžiuojamos Lietuvos vardu. Jis būtų ir mums dalis savos Lietuvos ir jos Golgotos.

Pradėkim šį planą šimet, su šiuo pavasariu. Pastatykim pirmiausia tris kryžius pačioj minėto Dainavos kalnelio viršūnėje vietoj sunaikintų Trijų kryžių Vilniuje. O toliau plėskim ir ugdym antruosius Jurgaičius. Siūlau iniciatyvos imtis Chicagai, susirišus su Detroitu, įjungiant ir Clevelando Kovai už religijos laisvę sąjūdį.

"žodis (...) kartoja viešosios opinijos spaudimo primestas 'nepajudinamas tiesas' popierinių savo herojų lūpomis".

3) "... išsivijos proza stovi labai arti socialistinio realizmo, kuriame taip pat viskas išeina ne iš žodžio ir ne iš žmogaus, bet iš politinių logaritmų lentelės".

Pirmuosius du teigimus pakartoja ir jūsų "Kertinės paraštės" skiltininkas Plunksn.

Peržiūrėjęs per pastaruosius keliolika metų išsivijoje išleistas prozos knygas, kurių visas savo laiku atidžiai perskaičiau, nustebau, kad veik visi minėti (o ir neminėti) užmetimai daugiausia liečia ne "Lietuvoje išaugusių ir subrendusių rašytojų" kartą (nors anaip tol ne visi ir jie yra be ydų), bet tuos, kurie knygas spausdinti pradėjo svetur, kartais netgi gerokai po Antrojo pasaulinio karo. o žinodami jau yra

pusšimti metų amžiaus perkopę. Kodėl? Tikrų ar menamų priešasčių būtų galima surasti nemažai. Dalis išsivijoje žodžio kūryboje reikštis pradėjusių neturėjo tinkamo mokyklinio literatūrinio ar kalbinio pasiruošimo. Natūraliai ugdytis trūko išsukiančios, paskatinančios, sveikai besivaržančios aplinkos. Ir taip jau skurdus atsivežtinis kapitalas, atitrūkus nuo gyvųjų versmių, papildymui pastangų nededant, veikiai išsiekvojo ir sunyko... Knygų leidime tikrojo "literatūrinio establišmento" galia vis mažėjo, o su ja ir... rašytojai statomi reikalavimai. Įvairios institucijos, nuoširdžiai siekiančios literatūrinės kūrybos skatinimo, bet apie jos kokybinį ugdymą gal ne nepagalvojiančios, įvairiomis dirbtinėmis priemonėmis (ar tai "liberalėjančiomis" literatūrinių konkursų sąlygomis, ar

kompromisiniais komisijų sąstatais) nejučiomis ruošė dirvą kūrybai, kurioje literatūriniai kriterijai turėjo dėl pirmenybės rungtis su eile kitų. Šitokių aplinkybių išdavoje daugiau visuomenės dėka, negu iš "literatūrinio establišmento" malonės pripažinimą pelnę rašytojai, man rodos, negalėjo išsiugdyti nei reikiamos "profesinės atsakomybės", nei "profesionalo ambicijų". (Pastarųjų terminų išskyrimas kabutėmis paaiškės vėliau).

Tadgi, prileisti, kad dėl esamos padėties bent didžiąja dalimi yra kalti tie jūsų citatoje apšnekami "rašytojai mėgėjai", nesunkiai būtų galima. Gerokai per stipru betgi tarti, jog "jie nugalvėno mūsų dailiąją prozą...". Vien dėl to, kad tai jau reikštų per didelės galios pripažinimą grupei individų, o taipgi ir "mūsų dailiosios prozos" apimtį per

didelį susiaurinimą. Niekada jie tos prozos nebuvo "užgyvenę", niekada ji nebuvo jų nuosavybė, tad ir "nugyventi" negalėjo... Laiko ir tikrųjų kriterijų sietais atsijotoje lietuvių literatūros istorijoje kažin ar kas iš tų K. Raudos vadinamų "rašytojų mėgėjų" turės garbės reprezentuoti mūsų išsivijos kūrybinį veidą menine ar net idėjine prasme, nežiūrint kiek jie šiandien panašaus tipo "ambasadoriais" draugų ar susimokėlių būtų apšaukiami. Lygiai kaip gimtojo krašto kūrybos neatstovaus Gudaičio-Guzevičiaus ar Justo Paleckio tipo rašytojai. Ir normaliausiose sąlygose visuose kraštuose išsėina tūkstančiai žemo lygio ir abejotinos idėjinės ar moralinės vertės knygų. Galima, žinoma, dėl to jaudintis ir sielotis, bet sakyti, kad kaip tik jos "nugyvena" literatūrą, kažin ar tiksliu.

Da r sunkiau būtų sutikti su jūsų skiltininko Plunksn. teigimu, jog "graphomanitinė ir arteriosklerozinė kritika vis labiau plinta mūsų periodinėje spaudoje" (pabraukta cituojant) ir kad kaip tik toji kritika didele dalimi kalta dėl prozos "nusigyvenimo". Skiltininko itin karingus sakinius skaitant, man prisiminė žinomo Lietuvos karikatūristo Jono Martinaičio kadaise karių žurnale rašyti laupletai (cituojami iš atminties):

Vyra! Kelkite! Pavojust!
Mus užpuolė ilgakojės!
(...) Šoko tuoj visi kaip vienas:
Kur tas priešas? Kas per krienas?

Na gi žiūri, kad blusa, išsigandusi visa... Daugelis mūsų bendrosios paskirties laikraščių ar pasauliežiūrinių organizacijų leidžiamų žurnalių literatūros veikalų jau iš viso neberecenzuoja, o apžvelgia vien tik artimųjų ar bendraminčių parašytas knygas. Pastoviai ir sistemingai per paskutiniuosius keliolika metų literatūros vertinime besireičkia: Aidai, Metmenys, Draugo kultūrinis priedas, Tėviškės Žiburiai, Europos lietuvis, o iš dalies gal ir Laiškai lietuviams. Didelė recenzentų dalis šiuose leidiniuose, manau, kaip sykis artimai atstovauja tajam K. Raudos pageidaujamaam "profesionaliniam požiūriui". Kiek šiuose laikraščiuose reiškiasi tie (jūsų skiltininko žodžius parafrazuojant) per jėgą besiveržiantys, neišsėmiama energija kunkuliuojantis rašėivos? Kiek jie reiškiasi čia nesuminėtoje periodikoje savo atistiktiniais straipsniais? Kiek galios ar įtakos jie turi mūsų išsivijos dailiosios prozos "nugyvenime"? Manau, kad ne daug. Nesgi galutiniam rezultate ne recenzentai prozos veikalus sukuria ar juos padaro tokiems, kokie jie yra...

Antra vertus, man rodos, nepretenzingų, nuoširdžiai literatūrą mylinčių, tegul ir kartais klįstančių, bet geros valios ir entuziastingų recenzentų mums žymiai daugiau reikia. Redaktorai, kuriems rūpi, kad ne tik grožinė literatūra, bet ir iš viso mūsų spausdintasis žodis išsivijoje kiek galima ilgiau išsilaikytų, turėtų recenzentų susiėškojimui skirti žymiai daugiau dėmesio.

Baigiant ir šiaip jau kiek nusitesusias pastabas, norėtuši žodį — kitą tarti ir dėl terminologijos. Kas yra profesionalas? Ypač tokiose srityse, kaip literatūra, o (Nukelta į 2 psl.)

Pieta

Lietuvių liaudies menas: dievdėrbio Vinco Svirskio (1835-1916) sukurto kryžiaus detalė.

Stasys Yla

Profesoriui Pr. Skardžiui septyniadešimt penkeri metai

PETRAS JONIKAS

Šių metų kovo 26 d. suėjo 75 metai amžiaus mūsų vienam žymiausių kalbininkų — prof. dr. Pranui Skardžiui.

Sukaktuvinininkas gimė 1899. III 26 Subačiuje (Panevėžio apskr.), kur ir pradinę mokyklą išėjo. 1923 m., baigęs Panevėžio gimnaziją, stojo į Lietuvos Universitetą, kur pagrindine šaka studijavo lietuvių kalbą, o šalutinėmis — lietuvių literatūrą ir lyginamąją kalbotyrą. Prof. K. Būgai 1924 m. mirus, J. Jablonskio rekomenduotas ir gavęs valdinę stipendiją. 1925 m. išvyko (kartu su A. Saliu) į Leipcego universitetą testuoti studijų pas prof. J. Gerulį ir kitus (R. Trautmanną, H. Drieschą ir kt.). Čia pagrindine šaka pasirinko baltistiką (baltų, arba aiščių, kalbotyrą), o šalutinėmis — slavistiką ir filosofiją.

1929 m. įsigijęs filosofijos daktaro laipsnį, sugrįžo į Lietuvą ir tuojau ėmė dirbti Lietuvos Universiteto humanitariniame fakultete, kur, po K. Būgos mirties, nebuvo paruoštos jo įpėdinio lietuvių bei baltų kalbotyrai dėstyti. Todėl Pr. Skardžiui teko ilgesnį laiką skaityti visą eilę pagrindinių (o taip pat ir antrinių) kursų, kaip istorinę lietuvių kalbos gramatiką, lietuvių kalbos dialektologiją (tarmėtyrą) lietuvių kalbos istoriją, priau kalbą ir kt. 1930 m. sukaktuvinininkas vedė Mariją Krygerytę.

1944 m. pasitraukęs su šeima į Vokietiją nuo besiantinančios pakartotinos rusų invazijos (iš pradžių atvyko į Viena), 1946-49 m. svečio teisėmis skaitė paskaitas Tuebingeno universitete, kur veikė baltų kalbų skyrius (jam vadovavo Pr. Skardžius pakaitomis su A. Saliu). 1949 m. gale atvyko į JAV ir iki 1955 m. pabaigos gyveno Clevelande. Čia, gavęs tarpą nuo fabriko darbo (14 mėnesių būdamas bedarbis), magistro laipsniu baigė tenykštę bibliotekininkystės mokyklą. 1955 m. gatvėje automobilio buvo užmušta jo žmona. 1956 m. išvyko į Vašingtoną, kur iki 1971. II 28 (iki pensijos amžiaus) dirbo Kongreso bibliotekoje. 1959 m. antrą kartą vedė Bronę Zaukskaitę. 1973. IV. 27 apsigyveno kurortiniame Hot Springs, Ark., kur ir toliau nenustoja dirbęs lietuvių kalbos mokslo srityje.

Pagrindinę Pr. Skardžiaus veiklą sudarė universitetinis mokomasis ir tiriamasis lietuvių kalbos mokslo darbas žodžių ir raštų, tačiau jau nebegalėjo jo pritaikyti JAV. Bet jis nevengė ir praktinio lietuvių kalbos darbo, ateidamas platesniajai visuomenei į pagalbą mūsų bendrinės kalbos kultūros puoselėjimo bare. Pr. Skardžius dirbo lietuvių kalbos terminologijos ir rašybos komisijose, skaitė paskaitų mokytojams ir platesniajai visuomenei per radiją, gelbėjo knygų autorjams, redaguodamas kai kuriuos vadovėlius ar pateikdamas jiems kalbinių paaiškinimų, mokė valstybinio teatro aktorius lietuviškosios tarties ir kt. Svarbus Pr. Skardžiaus įnašas yra "Gimtosios Kalbos" žurnalui, turėjusiam didelę įtaką lietuvių bendrinės kalbos norminimui bei ugdymui, leistam Lietuvių Kalbos Draugijos, kurios ilgamečiu pirmininku ilgį buvo sukaktuvinininkas. Daugelį metų

veda "Drauge" kalbos skyrelį (anksčiau kurį laiką tokį skyrelį vedė ir "Dirvoje").

Yra sakoma, kad mokslininko biografija yra jo darbų išskaičiavimas. Prof. Pr. Skardžius, nors tik 15 metų tegalėjo dirbti Lietuvos Universitete, o JAV jau nebeturėjo normalių mokslinio darbo sąlygų, yra vis dėlto palyginti labai daug padaręs lietuvių kalbos, jos mokslo srityje. Yra išleidęs 8 knygas ir paskelbęs bent 90 svarbesnių mokslinių straipsnių, o įskaitant ir įvairius populiarius rašinius (ypač "Gimtojoje Kalboje") bei įnašus enciklopedijose — per pustrčio šimto straipsnių.

Beveik visi didžiausi ir reikšmingiausi Pr. Skardžiaus mokslo darbai parašyti Lietuvoje, kur sukaktuvinininkas turėjo atitinkamas darbo sąlygas ir medžiagos šaltinius. Juose jis nagrinėja pirmiausia lietuvių k. žodžių darybos, akcentologijos (kirčio ir priegaidės) ir slaviškųjų mūsų kalbos skolinių klausimus. Svarbiausias ir didžiausias jų tai "Lietuvių kalbos žodžių daryba" (Vilnius, 1943, 768 psl.), kuria plačiai naudojasi ir kurią cituoja įvairių tautų kalbininkai. Labai vertingas lietuvių kalbos kirčio ir priegaidės raidai ir jo habilitacinis darbas "Daukšos akcentologija" (Kaunas, 1935), o taip pat ir daktarinė disertacija, skirta slaviskiesiems skolinims senovinėje lie-

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Algirdas Landsbergis scenoje

Scenos istorijoje, tur būt, nėra atvejo, kai recenzentas žiūrovų akivaizdoje recenzuoja ką tik pasibaigusį renginį. Tokia-ekspromtinė kritika pavojinga, juo labiau, kai klausytojai, išsėdėję be pertraukos dvi valandas, nekankant laukia paskutinio Amen.

O su Amen daug ko nepasakysi. Turiu minty Los Angeles Dramos sambūrio surengtą Algirdo Landsbergio dramų vakarą — tiksliau keliolikos ištraukų perveikimą, įvykusį kovo 16 d. Programoje 12-ju numeriu buvo numatyta vakaro recenzija, kurią turėjo atlikti šio rašinėlio autorius, B. Brazdžionio eilėraščių žodžiais, jam buvo "duotas žodis, laisvas, paskutinis". Ačiū už laisvę. Ja pasinaudodamas, galiu pasakyti tai, kas

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje skaito paskaitą. Nuotr. K. Sragausko

gula ant širdies. Programa buvo šiek tiek pertempta. Kai kurios ištraukos per ilgos. Per vienos. Reikia padėkoti supratlyvam Landsbergiui, taktiškai atsisakiusiam skaityti šiam vakarui skirtą novelę "Dangūs tuš-tėja, dangūs pildosi". Jos skaity-mas jis atidėjo sekančiam susiti-kimui — lygiai po 15 metų. Lauksime.

Vis dėlto bravo bravissimo Sambūriui už tokio pobūdžio sceninį apbandravimą su vienu produktyviausių mūsų dramaturgų. Daug kam lig šiol dingio-josi, kad tai lėtas, baikščiai kuk-lusis eruditas. Kur tau! Scenoje žmonės pamatė aktorišką ener-giją, sklidiną subtilių niuansų, lieknumo, donkichotiško judrumo. Jis negalėjo nei rankų, nei pirštų, nei veido grimasų, nei

karaliau" tvarkingai atliko R. Urbanienė ir J. Janušauskas, bet kažkaip formaliai, be šiltesnio tarpusavio ryšio. Įsijautimo liepsnos nestigo aktorei V. Jatulienai. Ji meistriškai suvaidino Anelės monologą iš "Paskutinio pikniko", parodydama gyvenimo džiaugsmus mylėjusios, bet kitų niekin-tos, nesuprastos neušmergęs psi-chiką. Džiugu, kad L. A. Dramos sambūris vis dar bruzda scenoje. Žinoma, nesu trumpų frag-mentų šalininkas. Mieliau žiūriu ištiesą veikalą. Bet ką darysi, to-čia dabar mada išeivijoje — pa-sitenkinti gabaliukais, pyneimis, ištraukomis, anekdotais. O nuo mados neišsisuksi!

Dramaturgo A. Landsbergio talentas geriausiai išryškėja jo vienos kurios dramos visumoje. Jis yra ne vien įtaigių charakte-rių, dialogų, alegorių kūrėjas, ne vien gražios, jam specifinės kalbos puoselėtojas (tai pabrėžė B. Raila pristatymo žodyje), ne vien sąmojo kūrėjas, bet ir sceninės struktūros specas. Štai šio svarbaus bruožo ir negalima parodyti fragmentų vakarė. Antra vertus, A. Landsbergio teatralinė jausena ir tokiu būdu buvo pademonstruota puikiau-siai. Didžioji vakaro dalis atite-ko jam pačiam, ir jis savi mi su-žavėjo gausiai susirinkusią au-ditoriją, išskyrus salės galą, nes ten nelabai girdėjosi, kai jis at-ildavo nuo mikrofono. Apskritai, mūsų mikrofoninė technika scenoje yra netikusi.

Prie Amen priduru ir pageidavimą — niekad neužmirškite per vidurį padaryti trumpos per-traukėlės. Ji reikalinga. Pr. V.

raiškaus profilio. Vaidyba — tai dar vienas jo talentų Drauge su D. Mackialiene A. Landsbergis atliko Kurevičiaus ir Aldonos meilės dialogą iš vai-dinimo "Vėjas gluosniuose." Paskaitė ištrauką iš: "Penki stulpai turgaus aikštėje", "Meilės mokykla" (su puikia lakoniš-ko, sąmojingo pokalbio interpe-tacija), "Barzda". Taip pat su-vaidino gyva, spalvingą Baltra-mėjaus monologą iš "Paskuti-nio pikniko". Sargybinių Vyšniausko ir Ja-saičio dialogą iš vaidinimo "Vė-jas gluosniuose" atliko A. Ze-maitaitis ir M. Prišmantas. Tai įdomus pokalbis, bet prie jo dar-numo reikėtų daugiau padirbėti. Imponavo žemaitiško aktoriš-ko balsas ir Prišmanto malonus tembras. Vienaveiksmj "Sudiev, mano

O ką pasakys kritikai? (Atkelta iš 1 psl.)

dar specifiskiau — kritika. Ar profesionalas kritikas (recenzen-tas) yra tas, kuris iš recenzavi-mo sau pragyvenimą užsidirba? Ar tas, kuris savo recenzuojamo-je srityje formaliai mokėsi, moks-lo laipsnį pelnė, diplomą gavo? Net jeigu po to savo akiračiumi praplėsti jis jokių pastangų ne-dėjo? O gal priimtinas ir tas, kuris, neturėdamas formalinio išsilavinimo, turi talentą, nesto-koja reikiama išvalgumo ir šiuos "įrankius" nuolat "aštrina" sis-temingomis neformaliomis stu-

6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446 8007 W. 73 Pl., Justice, IL, 599-0500 Priima ligonius pagal susitarimą, jei neatšliepia, skambinti 374-8012

DR. K. G. BALUKAS
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR SLAPUMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. — 656-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
840 Summit Street
Route 58 — Elgin Illinois

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antr., penkt., 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės Ligos

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Val. pagal susitarimą. Jei neatšliepia, skambinti: MI 3-0901.

DR. A. B. GLEVEKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street

Val. pagal susitarimą. Jei neatšliepia, skambinti: MI 3-0901.

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSĀ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street

Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

DR. K. A. V. JUČAS
Board Eligible
American Board of Dermatology
SPECIALYBĖ ODOS LIGOS
IR CHIRURGIJA
6324 North Milwaukee Avenue
Tel. 763-3310 266-8668

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius.

DR. REGINALD CIENKUS
TEL. — 788-3980
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill.

Pirmad., Antrad., Ketv. ir Penktad. 9 val. ryto iki 12 val. dieną ir nuo 2 val. popiet iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais 8:30-12 val. dieną. Emergency tel. — 788-5981

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje skaito paskaitą. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su savo buvusiais studentais. Iš k. į d.: A. Bagdonas, A. Grincevičienė, prof. Pr. Skardžius, J. Kregždienė, P. Maldelkis ir J. Masillonis. Nuotr. K. Sragausko

Prof. Pr. Skardžius 1973 m. rugp. mėn. VII Mokytojų studijų savaitėje su

Adomas Varnas Karaliaus Mindaugo vainikavimas

Adomo Varno parodos belaukiant

BR. MURINAS

Š. m. balandžio mėn. 6 d. Lietuvių tautiniuose namuose, 6422 S. Kedzie Ave., Chicagoje, atidaroma dail. Prof. Adomo Varno apžvalginė kūrinių paroda ir jo 95 metų amžiu paminėti akademija, kurią ruošia Amerikos Lietuvių dailininkų sąjunga.

Tai reta proga ir vėl išvysti mūsų dailės veterano darbų.

Jo meitas platus meno kelias, susijęs su mūsų tautos atgimimo ir nepriklausomybės laikotarpiu, kalba pats už save. Dail. Varnas visada buvo minimas ir tebeminamas, kaip dailininkas-tapytojas, portretistas, grafinis iliustratorius, dekoratorius, šaržistas, tautodailės rinkėjas, Meno kūrėjų draugijos steigėjas, jos pirmininkas, pagaliau kaip meno publicistas, kalbėtojas, pedagogas ir visuomenininkas.

Pirmąsias meno studijas pradėjo ir baigė Rusijoje, kur tvirtai pasiruošė profesiniam dailininko darbui. Siekdamas giliau pažinti Europoje klestėjusias meno sroves, išvyksta Šveicarijoni, vėliau Krokuvon, kur baigia Meno akademiją, po to aplanko Italiją, Prancūziją, Vokietiją, nepasinerdamas tačia tu laiku veikusiose formalistinio meno srovėse. Suradęs save ir subran-

dinę savo individualų charakterį, grįžta Lietuvon, kaip gerai pasiruošęs dailininkas.

Vilniuje nuostose tada lietuvių dailės parodose greta Čiurlionio, Žmuidzinavičiaus, Rimšos ir kitų randame ir Adomą Varną. Tos dailės parodos, lyg laisvės varpas, prikėlė mūsų tautoje slaptąjį estetinio grožio pajautimą ir siekimą atgimstančios nepriklausomybės.

Kas iš mūsų neprisimena Adomo Varno pieštų Lietuvos pinigų-banknotų, pašto ženklų, knygų užsklandų, buvusių mūsų politikos vyrų lengvu sarkastiniu humoru nubrėžtų šaržų. Jie yra įdomūs ir šiandien. O kur dar Lietuvos kunigaikštį ir kitų mūsų tautos veteranų portretai, puošusieji mūsų mokyklų ir įstaičių sienas. Taipgi nepriklausomos Lietuvos laikotarpyje dail. Varnas Kauno Meno mokykloje dėstė ir vedė tapybos studiją.

Tik dalį tepaminėjau jo šaltinių nuveiktų darbų. Pagrindiniai jis pasireiškė kaip tapytojas ir stiprus portretistas. Dail. Varnas yra vienas iš produktingiausių mūsų dailininkų tapytojų, sukūręs didelį skaičių drobių, kurių dalis liko Kauno Čiurlionio galerijoje, pas meno kolekcionie-

rius, privačius meno mylėtojus Lietuvoje, Europoje ir Amerikoje.

Be pedagoginio darbo, jis nepaliaujamai kūrė visą savo gyvenimą. Net ir tremtyje (Vokietijoje) dėl visokiausių nepriteklių nepalūžo, bet su tuo pačiu kūrybiniu užsispyrimu nesustojo kūręs. Tame kūrybiniame periode yra nutapęs vertingų Vokietijos gamtovaizdžių ir eilė mūsų veikėjų portretų.

Visuose gyvenimo laikotarpiuose nepatraukiama siūle jo kūryboje nutuliojosi lengvai atpažįstamas Adomo Varno kelias.

Pradžioje buvo grynai akademinis-realistinis tarpnis, kur dail. Varnas, sukoncentravęs akademinės žinias ir savo patirtį, kūrė realistinėje dvasoje. Prisimintinas ir būdingas anglimi pieštas (1906 m.) stiprus ir nuotaikingas kūriny "Dailininkas ir elgeta", matytas vienoje grupinėje parodoje Chicagoje. Nepriklausomos Lietuvos ir tremties laikotarpis buvo pats kūrybingiausias. Tuo metu jis yra sukūręs nepamirštamų kūrinių, kurie jį labiausiai reprezentuoja. Tenka tik prisiminti žinomąjį paveikslą "Bangose", kur kūrėjo ir

(Nukelta į 4 pusl.)

Pranas Visvydas

REGATA

Ateik pakrantėn... Burlaiviai netrukus pasileis balton regaton. Tu pamatysi, kaip akiraty laisvai skambės buriavimo sonatos.

Vai lėks, į Katalinos salų lėks lengvutės vandenyno lėlės. Pirmūnes pasitiks ten didelė garbė, valiausiai ir gėlės.

Ir mes sutiksime, širdie, jų pergalingą, liekną šokį. Ateik regaton. Mirksmį pasėdėk. Ir grožiui mirksmį atiduok.

Seal Beach, 1973

AFRODITE IR ARFA

Kalnymu paukščiai neša Afroditę. Nuo palaidų plaukų srovėna tyhuma. Jie lyg pamaldūs kardinolai švyti. Juos lydi gedulinga cisena.

Prieina prie fontano ir po trykšlėm paguldo liekną našią, kad pabustų Korinto deivė, kadgi palytėtų medinę stygą mėgančiam dugne.

Sventovėj spinduliai staiga mišvinta. Ir marmuras pavirsta ateitim. Fontanas trykšta. Afroditė vėl gyvena, dainuodama su arfos mylinčia širdim.

ALFA OMEGA

Apie laiko bėgimą man nerašyk, Aš matau ir jaučiu, kaip jis bėga visagalėj erdvėj ir mano širdy, lyg didžioji Alfa Omega,

iš kurios sukurių gimsta mūsų drausmė, kasdienybės tvarkingas "Labanakt"; gimsta žygiai, tikslai... Išidėmėk — gimė tasyk laivai Magelano,

iškeliavę pro šaltąją Žemę Ugnies į salynus, kur žėri koralai; pasitiko viltis, bet įsmigo strėlė, ir kraujas mūsų išbalo.

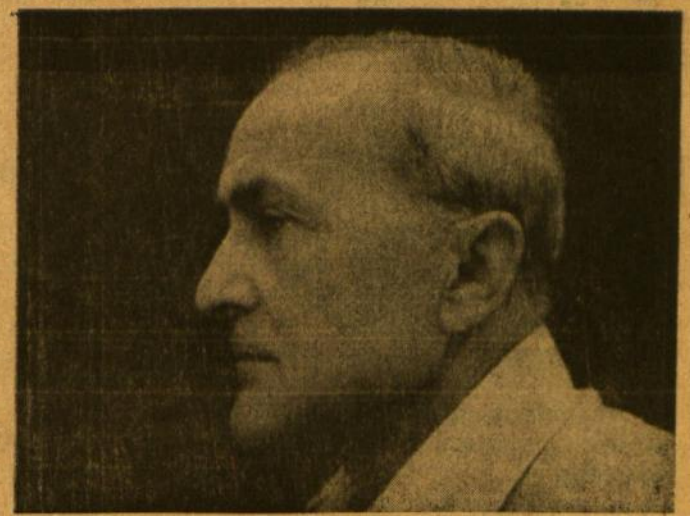
Nerašyk apie laiko bėgimą daugiau. Aš matau ir jaučiu, kaip jis bėga, atsiskyręs nuo žemės ir nuo dangaus, lyg didžioji Alfa Omega.

1973

SAN MARINO SODE

Sėdėjom San Marino sode prie žalio tvenkinio, prie plaukiančių antelių. Juokaudami kalbėjom apie amžiną draugystę. Tu pasakė: Ji žėri kaip hibiskas. Prislinko melsvas povas ir lesė žirnelius iš tavo delno.

Antelės plaukė, plaukė... ir liūliavo tvenkinys.

Pranas Visvydas Nuotr. Donald Tanner

Iš tolo švietė Sierra Madre sniegas. Tu pakartojai: Draugystė kaip hibisko žiedas. Dabar vėl vaikščioju po San Marino sodą. Iš tolo šviečia Sierra Madre kalnas. Antelės plaukia, plaukia... ir liūliuoja tvenkinys. Bet vietoj povo kruvinas hibiskas lesioja žirnelius iš mano delno. 1974

GENTIES MOTYVAI

Toi, žinau, yra šalis, prinokus kaip mana būtis — iš žemės trykšta gyvas

epochos nerimas, kurį kaupiau ir jo gamtovaizdžius tapiau, paversdamas genties motyvais.

Ten sirpo meilė. Aš žinau. Už vieną žvilgsnį gražinau žiūrėjimą į sveikų gylių

tų mostabių Diotimos akis ir nemiga pavirtusių naktų, kamavusių: nemyli, myli.

Dabar netrykšta sąlyčio versmė, ir ankančioj širdies gelmėj nebedainuoja žemės syvai,

nes atitolo dieviška šalis, jausminga kaip mana būtis, pavirtusi genties motyvais.

1973

SIRDIS IR KLAUSA

Širdžiai klausos neatimsi: ji viską girdi. Net debesų slinkimas ateina į širdį.

Neatimsi jausmų, žodžiais nepasakyti. Neatimsi žvilgsnių, dar nematytų.

Širdis viską jaučia ir viską girdi. Net amžinybės garsai patenka į širdį.

Todėl nesiskusk, kad ausys apkurto, kad negali išgirsti visų muzikos burty.

Žinok — tai širdies melodijos alma į nepripildomą ūgesio šalną.

Svečiuose pas Narą

Premijuoto romano "Naujųjų metų istorija" ištrauka

Birutė Pūkelevičiūtė

Moteris ir Edis susėda, o Paulius šoka pagalbėti Narui, stumiančiam gėrimais apkrautą vėžimėlį.

— Ką gersit, mergaitės? — Paulius jaučiasi, lyg namie. — Saldaus ar kartaus? Raudono ar žalio?

— Povilai, nemostaguok su bonkom rankose, — perspėja Stefa. — Ištrėnsi ant žemės ir aplaistysi šitokį kilimą! Man, pons Narai, prašau vyno. Saldaus. Ir nedaug.

— O man... — Vilė užgaidingai atsilosia. — Ko nors labai kartaus, ko nors labai paslaptingo. Ko nors degančio. Ir intymaus.

— Pasiutai, Viliute! — Paulius skėsteli rankom. — Intymaus ir paslaptingo? Tokio gėrimo nėra pasaulyje. Ką mes jai duosim, Narai?

Bet Naras jau pila ir neša Vilei stiklėlį konjako.

— Ponas Naras išpėjo mano mįslę! — Vilė sužavėta atmeta galvą, net suskamba jos granadiški auskarai. — Jūs, vyrai, galite iš jo pasimokyti subtilumo.

— Ne stuobriai ir mudu, — sako Paulius ir, įpylęs du stiklus Chivas Regal, vieną paduoda Edvardui. — Anaipol, ne stuobriai.

Tik kiek atbukom, kasdien spėliodami mįsles.

— Įgijom imunitetą, — Edis mirkelti draugui. — Kur žingsnis, ten mįslė. O Naras, žiūrėk, vos tik panėrė į mįslių verpetą, ir jau išnyra su stikliuku rankoj. Aišku, tam jis ir naras, kad taip puikiai nardyty!

Visi ima juoktis. Naras įsipila Jack Daniel's burbono.

— Na, tai! — paragina jis savo svečius. — Tikrai džiaugiuosi, kad atvažiavot.

— Į tavo sveikatą, Narai! — linkteli Paulius.

— Nuostabu... — paragavusi gėrimo, Vilė žvilgteli į Narą. — Aitru ir paslaptinga. Ačiū... O kai ateis Naujieji Metai, aš norėsiu gerti kažką putojančio, kažką kaprizingo. Kažką labai krištolinio. Kažką dangiško!

— Gerai, ponai, — šypsoi Naras. — Gersim šampaną!

— Jūs skaitot mano mintis! — Vilė juntu, kad Naras jai labai atidus, ir ima tuo smagintis. — Šiandien aš nutariau pasigerti. Pasigersiu ir tada šoksio. Šoksime, pone Narai, ar ne?

Edis pastato stiklą ant geltono kubo.

— Narai, tu dar nežinai: mano žmona

buvo šokėja. Taip, ponas, balerina. "Šokėja ir asketas", — jis baksteli pirštį į save. — Kaip tau patinka toks derinys?

— Derinys, — sveda Vilė, — buvo visai kitoks: "Šokėja ir despotas". Mano vyras, pone Narai, man uždraudė šokti. Formaliai uždraudė. Atėjo kartą po spektaklio į užkulius ir pasakė: "Baigta!" Ką gi? Turėjau palikti savo numylėtą šokį. Argi vyrai rūpi moters karjera? O kiek buvo vilčių, kiek svajonių! Visą reikėjo palaidoti.

— Dėkok Dievui, — atsilosia Edis, — kad dar laiku spėjo palaidoti tą "karjerą", kol kiti už mus jos nepalaidojo. Savo atšokai. Niekur toliau nebūtum nušokus.

Bet Vilė nekrepia dėmesio į Edvardo žodžius:

— Moteriškė, pone Narai, yra žaislas vyro rankoje. Trapus, lengvai dūžantis žaislas. Atrodo, Vilei patinka naujas vaidmuo: ji aiškiai pasiryžusi toliau improvizuoti.

— Taip, — Naras palinguoja galva, — daugelis vyrų nemėgsta, kad jų žmonos rodosi scenoje.

— Ak, mielas pone Narai! Jūs negalit išvaizduoti, kiek pavyduliavimo, kiek nepagrįstų įtarinėjimų! Kiek aš prisiziūrėjau dramatiškiausių scenų! Kiek ir pati jų pergyvenau! Retas vyras supranta, kad menininkė yra kaip gležnas žiedas, kad tik jautrios sielos užuovėjoj ji gali išsiskleisti ir pražydyti.

— Dievuliai! — Stefa suprunksčia į saują. — Tikra muilo opera.

— Ir pražyda, ir peržydėjai. — Edis nugeria gerą gurkšnį ir pasikėlęs eina įsidėti ledų.

Paulius norėtų pakeisti temą, bet greitosiomis nesuranda, už ko nusitverti. Ne tik Edis, bet ir Morkūnai jaučiasi neįtikėtai. Lyg susigėdė, kad atsivežė pas Narą Vile, kuri, vos

įkėlusį koją į šį puikų namą, ėmė berti nudėvėtas banalybes. Bet Vilei, atrodo, pakanka ir vieno klausytojo. O Narui tai, ką ji kalba, tur būt, neatrodo banalu. Jis labai įdėmiai klausosi.

— Kaip baigėsi mano meninis kelias? Ironiškai, pone Narai, ironiškai! Dirbu banke, tarškinu mašinėle... Vieton to, kad nuo scenos spinduliuočiau grožį ir šviesą. Skaudu, ar ne?

— Jūs dirbat? — Naro balse nustebimas ir užuojauta. — Gaila, kad šitai susidėstė aplinkybės.

Vilė gūžteli pečiais ir priekaištingai pažvelgia Edvardo pusėn:

— Aplinkybės niekad nesidėsto. Jas sudėsto žmonės.

— Teisingai, ponai, — pritaria Naras. — Aš irgi panašiai galvoju. Tik nemoku taip, sakyčiau, gražiai, kaip jūs... Visko išreikšti, ką galvoju.

— Narai, — Edis nutaria nutraukti Vilės istorijas, — niekad neklausyk, ką tau šneka balerina. Ji rangysis aplink tave, žvangindama būgneliais ir katanjetim, kol tu imsi neatsikirti realybės nuo fantazijos.

— O aš manau, — sako Naras, ir jo stikle skambteli sujudinti ledai, — kad šokėja yra, kaip čia pasakius... Na, vis tiek — šokėja nėra paprasta moteris.

— Aš dar šiaip taip išsilaikiau virš vandens. — Edis sėdasi prie Naro. — Laiku susigriebiau. Bet žinau vieną pilietį, kuris nūgrimzdė į dugną su savąja Salome. Septintam šydui plazdant, pažadėjo jai viską, net ir švento Jono galvą ant padėklo. Nekvailas vyras, filosofijos daktaras. Begraibstydamas pinigų jos šokiams, pražuvo ir pats. Nespėjo savimi pasirūpinti, užsiklausęs skambančių tamburinų. Svarbiausia, ponas, kad ir iš Sa-

lomės — nieko doro neišėjo. Aišku?

— Tu kalbi apie Kristiną Tautvilaitę? — įsikūša Vilė. Ji niekad nebuvo gabi. Ir studijoj neatrodė, kad iš jos galėtų išaugti rimta šokėja.

— Iš kur vargšas vyras žinos, — Edis atsisuka į žmoną, — kas studijoj atrodė ir kas neatrodė? O tavo Kristinai dar ir dabar vyras lėkštėje supiausto mėsa. Idant ji pati, tokį sunkų darbą dirbdama, nesugadintų pirštelių gracijos. Vaizduokis, Narai, moteris jau metuose, o kartą pliaže girdėjau ją sučiulbant: "Ak, aš taip norėčiau pavirsti kregždute! Skrisčiau toli, toli!" Ir po tų žodžių, ponas, net paplasnojo rankom...

— Gležni žandai — neiškentusi įsikūša Stefa. — Orchidėjos...

— Čia tu gerai pasakei, — sutinka Edis. — Orchidėjos, nes čilpia medžio syvus. Pignigus žerk ir žerk, kaip tam pasakų velniui į kiauą kepurę. Nebent turėtum aukso kasyklas.

— Na, pons Gedvila, ar tai gaila vieno kito cento menui? — Naras, pamatęs, kad Vilė išsiėmė iš rankinuko cigarečių pokelį, pasikelia ir, pyktelėjęs ugnį iš savo žiebtuvėlio, pagarbiai ją pridengia delnu nuo nesamo vėjo.

— Ačiū... — Vilės balsas jautriai suvirpa. Žvilgsnis ilgas ir labai dėkingas. Ne vien už ugnį, už supratimą, už atjautimą.

Kai Naras sugrįžęs vėl atsėdėda, Edis, atidžiai sekęs cigaretes uždegimo apeiga, ima garsiai juoktis:

— Žinai, Narai, gal tu ir įstengtum koją nors orchidėja... "Šokėja ir biznieriūs" — štai, kur tikrai geras derinys! Tegu sau plazda plaštakė! Tavo želdui ji tik papuošimas. Taveš neįkša.

(Nukelta į 4 pusl.)

Svečiuose pas Narą

(Atkelta iš 3 psl.)

Naras sekunde pažvelgia į savo rankas. Gal susidrovėjęs, kad jos tokios didelės, ir pajutęs Edvardo žodžiuose pajukos atspalvį, jis trukteli žemyn savo marškinių rankogalius.

— Plaštakė? — pakartoja jis. — Man rodo, pons Gedvila, kad aš mokėčiau... — "Kad aš ją turėčiau", — Stefa atsikanda spraginto riešuto, — "šėnavot mokėčiau"...

Paulius, pajutęs, jog verkiant reikia keisti pašnekesį, pagauna dainos žodžius ir garsiai užtraukia:

*Silko rūbais parėdyčiau,
Vyneliu girdyčiau!*

Laik! Visi nušvinta ir drauge su Paulium pagriebia posmą nuo pradžios. Jie dainuoja vienas kitam šypsodamiesi, linksmai kartodami refreną. Tada, gerokai patęsę paskutinę gaidą, ima juoktis.

— Kaip smagu! — džiūgauja Naras. — Nežinau, kada esu lietuviškai dainavęs. Širdis tiesiog, kaip čia pasakius, tiesiog atsigau-na.

— Neblogai ir sugiedojom, — Paulius patenkintas, kad jo manevras pavyko. — Sugiedojom gražiai, sutartinai.

Naras pašoka ir, papildydams stiklus, kalba:

— Aš taip jums dėkingas! Kad nepasi-puikino, kad atvažiavot... Štai, koks malonus vakaras. Gėriokit, gėriokit! Ponia Morkūnie-ne, tamsta, sakyčiau, nedarai jokios pažan-gos. Tamsta, taip sakant, brokinį žaliąjį vyn-elį. — Naras nejuočiom pereina į liudišką toną ir jo žodžiai labai nelauktai skamba šia-me prabangiame kambaryje. — Baik ir tu, Gedvila, ilgai nesimuištes! Aš ir sakau: sve-čias į namus, Dievas į namus... Morkūnai, kad tave perkūnėlis! — pliaukštelį jis Pauliui per petį. — Tu gerai giedai! Galėtum būti gie-dorium. Užtrauktom Skarulių bažnyčioj — langai išblytėtų. Tai juk mano parapija, sve-teliai brangūs. Mes tik pusantro kilometro

nuo Jonavos.

— Zinau Skarulius! — Stefa pasilenkia į priekį. — Puikiai žinau. Bet mano vyras ga-lėtų tik ubagu rykauti Skarulių šventoriuje. Aiškiai matyti, kad nelavintas balsas.

— Suk devynios tą lavinimą! — Paulius užsiverčia gerą mauką ir pasipurto. — Stiprią degtinę varai, Narai. Iš rugių ar iš bulvių?

— Cha-cha-cha! — juokiasi Naras, nesit-verdamas džiaugsmu. — Kaip gerai, kad at-važiavot! Širdis, sakyčiau... Aš čia vienas, kaip žirnis prie kelio, o dabar — šitoks vaka-ras! Kaip iš dangaus. Ponia Vilija, gėriokit ir jūs. Tik palaužot ir pastatot. Kaipgi šitaip? Leiskit, aš papildysiu.

— Vilija? — Vilė sulaiko Naro ranką. — Ir kur jūs žinot, kad mano vardas Vilija? Jau anksčiau mane taip pavadinot, bet pagalvo-jau, gal man pasigirdo.

— Aš... — Naras sukinėja bonkos kaklą. — Aš pamaniau... Kaip čia pasakius...

— Nekankink žmogaus! — ima juoktis Paulius. — Mes tave vadinam Viliute. Kaipgi jam kreiptis? Be to, iš pirmo žvilgsnio aišku, koks tavo vardas. Veide didelėm raidėm įraš-tyta: ši mergaitė yra Vilija. Ar netiesa, Na-rai?

— Teisingai, teisingai! — nudžiungta šeimininkas. — Aš tai ir norėjau pasakyti.

— Gerai, išsteisint. — Vilė pastumia savo stiklį Narui. — Aš leidžiu jums ir to-liau į mane taip kreiptis ir leidžiu dar vieną stiklį man įpilti. Vilija daug romantiškiau skamba už Vilę, tiesa?

— "Vilija, mūsų upelių matutė..." — atsi-lošia Paulius. — Nesuprantu, kodėl kažkas sugalvojo, kad Vilija yra lenkiškas vardas. Čia pat Vilnius, čia pat Vilnelė. Ar netinka prie jų Vilija?

— Kalbininkai žino, ką sako, — įsiterpia Stefa. — Nestudijavai liuanistikos ir todėl nešnekėk. Tavo nelaimė, kad tu nepripažįsti jokio autoriteto. Universitete mums aiškino, kad jau pati šaknis...

— Ei, eik! — Paulius mosteli ranka. — Jeigu imsi viską iš šaknų traukyti, tada ir sta-las nebus lietuviškas žodis... Vilija man šim-tą kartų gražiau už Nerį: atrodo tokia rauni,

tokia viliojanti. Visai, kaip mūsų Vilė. Oi, Narai! Saugokis sukurių, saugokis klastingų Vilijos gelmių!

Naras susigriebia, kad jis tebestovi prie Vi-lės, nors stiklis jau seniai įpiltas.

— Tavo informacijai, Pauliau, — sako Vilė, — aš nesu net ir Vilija. Mano tikras vardas yra Vilhelmina.

— Pasiutai! — šukteli Paulius. — Lietu-voj niekas mergaičių nekrikštijo šitokiais keis-tais vardais.

— Mano velionis tėvelis, artilerijos majo-ras, — sako Vilė, — žavėjosi Olandijos kara-liene Vilhelmina. Todėl jis ir nutarė man duoti jos vardą.

— Artilerijos majoras?.. — prasižioja Ste-fa, prisiminusi tai, ką Vilė jai pasakojo ant kalno apie savo tėvą mūrinkiną.

— Na, taip. — Vilė puikliausiai atlaiko Stefos akis. — Tarp kitko, jis išmokė mane jodinėti. Jis man nupirko "pony" arkliauką. Sakė, kad tai tinkamas karalienei sportas. Atsimeni, Edi, aš tau pasakojau.

Edis linktelė galva.

Stefos galvoje prabėga mintys: "Katraš jos tėvas tikras? Gal ji melavo man ant kal-no? Artilerijos majoras irgi labai įtikinančiai skamba... Bet tikras atrodė ir mūrinkinai, ir Vilijamopolės namelis. Nejaugi ji apsimelavu-si net prieš vyrą? Edis linktelėjo galva į pony arkliauką..."

— Kadangi aš esu Vilhelmina, — šyp-sosi Vilė, — jums, pone Narai, nėra ko nuo-gąstauti: nesu nei sukuringa, nei vylyngia.

Vilė žiūri pro stikliuko kraštą į Narą. Ta-da lėtai nugaria grūsknelį konjako. Zidinyje traktelė pagrūdamas nuodėgulis, ir iš jo pa-sipila kibirkštys. Vilės profilis ugnies atšvais-tuose rausvai nušvinta. Šiuo metu ji tikrai at-rodė graži.

— Atsiprašau... — tyliai sako Naras. — Aš eisiu atsinešti šampano. Jau netoli Naujie-ji Metai... Atsiprašau...

Jis išeina į valgomąjį ir netrukus dingsta. Cikagiečiai tyli.

— Zinai, Pauliau, — po valandėlės Edis atsisuka į draugą. — Aš manau, tu sukly-dai. Lokys tą lokienę sukandžiojo ne už bam-

bėjimą. Buvo rimtesnių priežasčių.

— Cha-cha-cha! — garsiai ir labai iš-šaukiančiai nusijuokia Vilė.

— Aš tau, ponas, štai ką pasakysiu, — tęsia Edis. — Kadangi zoologijos sode nebu-vo "praeinančių lokių", lokienė mirksėdavo kiekvienam praeinančiam mului.

— Ar tai Naras yra mulas? — Vilė pa-šoka ir rankom parodo į kambarį. — Žiūrėk, kokia rezidencija, kokia prabanga!

— Jis prastas žmogus! — tyliai, bet labai įskamiai sako Edis. — Ar nematai, kad jis toj savo rezidencijoj slankioja, kaip kumetis pono dvare? Jam tik Amerikoj pasisekė, aiš-ku?

— Aišku, aišku! Aiškiau negali būti! — Vilė atsistoja priešais Edį. — Jam pasisekė, o tau nepasisekė. Aišku, kaip ant delno.

— Tyliau! — sugriebia Paulius ją už ran-kos. — Tyliau, Viliute...

Vilė nekankintu judesiu nustumia Pauliaus ranką ir vėl atsisuka į Edvardą:

— Jeigu tu poną Narą vadini mulu, — surinka ji, — tau pačiam, žinok, tinka asilo vardas!

— Tyliau! — pašoka ir Stefa. — Nugirs Naras ir bus baisi gėda. Atvažiavom į sve-čius ir tyčiojamės iš šeimininko!

Visi aptyla.

— Kam tu šitaip?.. — Edis bando savo žmoną sugėdinti. — Matai, žmogus prastas. Jis tiki, ką tu jam...

— Man neprastas! — Vilė atmeta galvą. — Aš mėgstu veržlius žmones. Be to, Naras yra geras žmogus. Aš matau.

— Kas iš to, kad jis geras? Vis tiek jis yra mulas! — įsikarščiuoja Edis. — Pažiūrėk, kaip jis atrodo su tuo puikiu savo kostiumu! Lyg ne ant jo būtų siūtas. Kas iš to, kad jis pinigais aptekęs? Jis neturi elegancijos. Jis, tik-riausiai, ir angliškai dar sunkiai kerta.

— O tu turi elegancijos, ar ne? — už-rinka Vilė. — Tau ir angliškai nereikia kirs-ti, tu plauki, kaip per sviestą! Kur neplauksi? Tėvai samdė guvernante! Miss Stevenson, ar ne? Bet ką tu pasieki šiame krašte su sa-vo anglių kalba ir su elegancija? Kokį gyve-nimą tu suteiki man?

— Viliute, ko tau trūksta? — bando ją raminti Paulius. — Sėdi Aspene, gražiai ap-sitaisiusi, po stogu...

— Dėl Dievo meilės... Kokia gėda, kokia gėda... — kartoja Stefa.

Vilė pagauna tikras azartas:

— Ko man trūksta? — garsiai šaukia ji. — Amerika yra didelis pyragas! Aš noriu ge-ro jos gabalo, aš noriu saldžios riekiės iš to karvojaus! Ne trupinių, kuriais esat paten-kinti jūs. Namelį pasistatėt, rūtom apsisėjot ir tariatės išmelžė Amerika... Tariatės užko-pė pasisekimo viršūnėn... "Make it big, make it big!" Štai, ko aš noriu! Bet šitas mulkis...

Vilė smakru parodo Edvardo pusėn ir įsi-remia rankom į šonus.

A, ta poza! Pro madingą suknią, pro žyb-čiojančius auskarus — akimirksniui susiplūde Pa-lemono plytinės darbininkės ir Kazlų Rūdos durpyno mergos, susitumdę siaurojo geležin-kelio stotelėj, ir turgaus bobos, susirieję dėl geresnės vietos, kai jos įsisprendžia svogūniuotom rankom į klubus... Lygiai, kaip dabar stovi Vilė, pasiruošusi kautis su savo vyru.

— Valio, karaliene Vilhelmina! — paga-lvoja Stefa. — Dabar aš žinau, katras tavo tėvas tikras!

— Norit, aš jums papasakosiu kitą lokių versiją, — nusikvatoja Vilė. — Norit? Lokie-nė turėjo šventos kantrybės! Šitiek metų tšytis viename narve su absoliučiai kvailiu lokiu! Manot, ji nematė, kad lokys nepaslenka, kad jis yra beviltiškai surambėjęs, kad jis niekad nesugriebs savo lokiškam letenom pro jį prakeliančių aukšinių progų?

— Lokys? — Seimininko balsas! Cikagiečiai, lyg perpilti šaltu vandeniu, atsisuka...

Valgomąjo angoje stovi Naras su kibirė-liu, prigrūstu šampano bonku.

(Red. pastaba). Premijuotąjį romaną skaitytojai jau galės įsigyti "Draugo" daileio žodžio koncerte, premijos įteikime ir laureatės pagerbime š. m. balandžio 7 d. (sekma-dienį), 3 val. popiet Marijos aukštesniosios mokyklos salėje, Chicagoje).

Nauji leidiniai

• Aloyzas Baronas, **SILKO TINKLAI**. Pasakojimai. Išleido "Ateitis" 1974 metais. Literatūros serija Nr. 9. Aplankas Kazio Veselkos. Spausdino Draugo spaustu-vė, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Knyga 184 psl., kaina \$4.50., gauna ir "Drauge".

Kai išsivijęs literatūros kon-kursuose ir knygų leidyklose me-tų metais vis labiau dominuoja romaniai, tai trumpų pasakojimų bei novelių rinkinys tampa tik-rai maloni naujiena, kaip būti-nas mūsiškės prozos pajavaini-mas, širdžiai ir ausiai malonus kamerinis skambtelėjimas tarp sunkiųjų patrankų gaudimo.

Šiame naujausiame Aloyzo Barono pasakojimų rinkinyje su-dėti septyni nuo keliolikos iki keliasdešimt puslapių ilgumo pasakojimai: Geras sūnus, Baus-mė, Šešėlis, Žmona, Tėvas, Srau-ni upė, Pavasariniai vėjai. Pasakojimų centre sukiojasi išsivijęs šiandieninis lietuvis, jau ne vien senosios kartos reprezentantas, bet ir šionykštiniuo sukūrimo žmogus. Temos pinasi daugiausia apie jaunatvišką ir šeimyni-nę meilę. Vienur šios temos nu-spalvintos šypsniu, kitur rūpes-čiu, bet visur gyvenimiškos, tik-ros. Šilko tinklai tad ir supranta-mi kaip švelnios ano jausmo pink-lės, į kurias žmogus dažnai ne-atmezgamai įsipina. "Šilko tink-lai" todėl yra ne vien kultūringa poilsis, bet ir žmogišką susimąs-timą teikiantis knyga, ryškiais dygsmiais Aloyzo Barono susiūsta pagal viso rinkinio motą:

Mezgiu tinklėlį
Zalių šilkėlių,
Spendžiau mergelę
Ant vieškelužio.

Dėl ko, mergele,
Taip kytra buvai?
Kodėl, jaunoji,
Kelužiu nejai.

(Liaudies daina).

Naujos Aloyzo Barono knygos viršelis, pieštas Kazio Veselkos

• **Ona Mikulaitė, PUPUČIO PASAULIUKAS**. Piešiniai pa-čios autorės. Išleido Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų kongregacija, Putnam, Conn. 1974 m. Knyga didelio formato, gausiai iliustruota spalvotais piešiniiais, 144 psl., kaina \$4.50, gau-nama ir "Drauge".

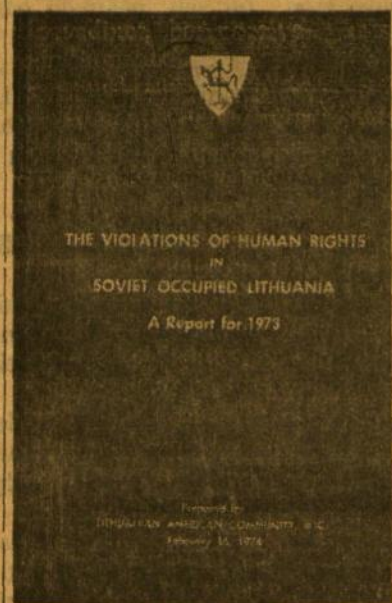
Tai labiausiai vaikų mėgsta-mo jų skaitinių herojus mažo-jo peliuko Pupučio nuotykių knyga. Šio guvaus peliuko pasa-uliuokas pavaizduotas knygo-je metų laikų fone — pavasarį, vasarą, rudenį ir žiemą. Aukšinė dovana ir džiaugsmas mažajam skaitytojui.

• **THE VIOLATIONS OF HUMAN RIGHTS IN SOVIET OCCUPIED LITHUANIA**. A Report for 1973. Prepared by Lithuanian American Community, Inc. February 16, 1974.

Leidinyje didelio formato, 112 psl. Tai nepaprasto dėmesio ver-tas Lietuvos Bendruomenės dar-bas, kuris jau įgyja kasmetinį tes-tinumą. O tai labai svarbu. Pa-prastai mes kurio nors atsitikti-nio ūpo pagauti pykšt pokšt kyštelėjim pasauliui kokią bro-šiūrėlę politinės ir kultūrinės ko-vos reikalui, bet tolydžiam darbu

vėl tuoj pat pritrūkstam para-ko ir vėl ramiai laukiama kokio nors kito atsitiktinio pokštelėjimo. Gi Lietuvos Bendruomenės užsibrė-žimas kasmet pasauliui pateikti rimta, gerai akademiškai pa-rengta, mesdarykta anglų kalba parašyta, faktais ir dokumentais paremta, kiekvienierių praėjusius metus apimančių darbą yra jau daugiau negu tas akmenį pratašantis lašas, yra tai gero kūjo smūgis vergijos uolien aki-vaizdoje viso angliškai kalbančio pasaulio, sekančio mūsų laisvės kovą ir okupantom nusikalstamus darbus.

Leidinyje yra toks, kurį nėra gėda parodyti ir labai šioje sry-tėje išprususiam, labai gerai in-formuotam ir daug reikalaujan-čiam skaitytojui. Leidėjai ir re-daktorium šiuo savo užmoju ir labai verti išskirtinio dėmesio ir visokeriopos paramos.

• **ŠMIKŠTYS IR KOMPANIJA**. Parašė Dovilė Užabalytė. Iliustravo Rita Kupcikevičiūtė. 32 psl. gražiai išleista knygelė mažajam skaitytojui. Išleido Kernavės skaučių tuntas Chica-goje. Spaudė M. Morkūno spaus-tuvė Chicagoje, Tiražas 750 egz.

Knygelės informaciniam įva-de sakoma: "Šmikštys ir kompa-nija" yra pirmas ilgesnis Dovi-lės kūrinėlis ir pirmoji Ritos iliustruota knygutė. Čia autorė su jaunatvišku humoru vaizduo-ja žmones ir gyvilius kasdieniš-

Adomas Varnas

(Atkelta iš 3 psl.)

jo žmonos ekspresyvius veidai, pasinėre vėjuotos ir banguotos jūros fone, palieka nepamiršta-mą vaizdą. O ką bekalbėti apie Jablonskio, Žilinsko, o ypač, lyg vitražų šviesoje nušviestą, Ma-šio portretą. Vis tai Kauno Čiurlionio galerijos meno turtai. Tie kūriniai buvo atlikti dekoratyviai, brūkšniuotais potėpiais, palikdami žydinčio pavasario įspūdį.

Tremtin Varnas iš tėvynės at-sivežė aiškaus kelio tęstinumą ir didelį kūrybinį entuziazmą. Pil-kose savo buities dienose yra su-kūręs dinamiškai ekspresingus Brazdžionio, prel. Krupavičiaus, Gustaičio, Kiršos, Galvos (Čiur-lionio galer. nuosavybė Chicago-je) portretus ir eilę gamtovaiz-džių.

Amerikos laikotarpyje tarp plačiai išbujojusių modernaus meno srovų dail. Varnas liko iš-tikimas savo tradiciniam realiz-mui. Jame galima būtų išvėgti tik kiek naujų technišku ir fak-tūrinių traktavimo būdų.

Aplamai dail. Varnas yra spalvininkas, pamėgęs lengvai, bet kartu santūriai žaisti spalvo-mis ir ieškoti rimtos spalvinės or-kestruotės. Spalva, stiprus pieš-nys ir forma jam yra pagrindinis tikslas. Ir visa tai jis puikiai ap-valdo.

Chicagoje yra suruošęs kelias savo individualias ir apžvalgines parodas, o taip pat įvairiomis įpogomis prisidėjęs prie kitų kolektyvinių parodų. Vieną iš jo didžiausių kompozicijų tenka pa-minėti "Mindaugo karūnavi-mą", kurioje yra sutalpinta arti šimto figūrų. Šiam kūrinium daili-ninkas kruopščiai yra rinkęs ir studijavęs istorinę medžiagą, ar-chitektūrinės, rūbų bei šiaip bu-taforijos detales, kurios buvo būtinos kūrinio tikrovei.

koje miesto aplinkoje. Išdykėlio katino Šmikščio ir jo draugų (bej priešių!) nuotykiškai linksmai nutelks mažus, o gal ir dides-nius skaitytojus.

Apžvelgti dail. Varno nuėitą veiktus darbus trumpai neįma-lytūrybinį kella, ir išsamiai išana-noma. Tam reikėtų išleisti atski-lizuoti jo kūrinis, visus jo nu-ry Varno kūrybos monografiją, yra tikrai nusipelnęs.

MELSKIMĖS IR AUKOKIMĖ
tikėjimui palaikyti Lietuvoje.
GAVENIA YRA VAJAUS METAS RELIGINEI ŠALPAI

Visi lietuviai ypatingai meldžiasj už
LIETUVOS LAISVĖ IR PERSEKIOJAMĄ BAŽNYČIĄ LIETUVOJE
PRAVEDAMA RINKLIAVOS

Mūsų asmeniškios maldos ir pamaldos parapijų — organizacijų — įstaigų — vienuolių, pagal maldos kalendorių, skiriamos pavergtiems tėvynainiams išlaisvinti.

Šv. Mišios už Lietuvą ir geradarius aukojamos kasdien

Savo atkas siųskite: **LITHUANIAN CATHOLIC RELIGIOUS AID,**
64-09 56 Rd., Maspeth, N. Y. 111378

Aukos atleidžiamos nuo mokesčių.
LKRŠ Valdyba
Vysk. Vincentas Brizgys, pirq.

Siunčiu savo auką
Persekiojamai Bažnyčiai Lietuvoje paremti \$.....

Parašas.....
Adresas.....

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%
PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT
BRIGHTON FEDERAL
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL.: LA 3-8248
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

6 3/4% PER ANNUM
\$5000 or more
minimum
30 months

6 1/2% PER ANNUM
\$5000 or more
2 year min.

Kultūrinė kronika

DR. JUOZO GIRNIAUS PASKAITA CHICAGOJE

Kūrybingasis mūsų kultūrininkas, filosofas ir "Aidu" žurnalo redaktorius dr. Juozas Girnius šį sekmadienį (kovo 31 d.) 4 val. popiet Jaunimo centre skaitys labai aktualią paskaitą, tema "Povaitkaniniuose sūkuruose". Paskaitą rengia ateitininkai sendraugiai ir joni kviečia visą lietuviškąją visuomenę.

LIETUVIŲ KAMBARYS WAYNE VALSTYBINIAME UNIVERSITETE

Lietuvių kambario Wayne valstybiniame universitete konkurso projektų vertinimo komisija, susirinkusi 1974 m. kovo mėn. 23 d. sv. Antano parapijos kavinėje, Detroit, Mich., premijavo išskirtinį šio užmojo projektą. Jury komisijos nariai — prof. dr. Jonas Puzinas, prof. Romas Viesulas, prof. Richardas Bilaitis, agronomas Jurgis Baublys ir dailininkė Birutė Bauckienė, — susipažinę su atsistais projektais, vienbalsiai nutarė skirti 1500 dol. premiją asmeniui, pasirašiusiam slapyvardžiu "Undinė". Atidarius voką, paaiškėjo, kad projekto autorius yra Rimas ir Jonas Mulokai.

Iš 4 gautų projektų vienbalsiai išrinko patį gražiausią ir lietuviškiausią, kurio įvykdymo kaina, autorių apskaičiavimu, 14,200 dol. Turint galvoje, kad viskas greitai brangsta, galėtume sakyti, kad Lietuvių kambario įrengimas (darbas ir medžiaga) kainuos per 15,000 dol.

Dabar komitetas kasoje jau turi 10,600 dol., ir ta suma pamažu auga. Todėl kambario įren-

gimo darbus galima netrukus pradėti ir, gal būt, dar šiais metais baigti. Lietuvių kambario Wayne universitete komitetas dėkoja visiems, kurie prie šio gražaus darbo — Lietuvos vardo garsinimo amerikiečių tarpe — prisideda. M. St.

PASKUTINIS "KAUKIŲ BALIAUS" SPEKTAKLIS

Pirmieji du šiemetiniai Verdi operos "Kaukių baliaus" spektakliai praėjusį savaitgalį buvo tikras Chicagos Lietuvių operos triumfas. Abu anuos spektaklius dirigavo prof. Vytautas Marijošius. Sekmadienį (kovo 31) 3 val. popiet Marijos aukštesniosios mokyklos salėje įvyks paskutinis "Kaukių baliaus" pastatymas. Jį diriguos jaunosios mūsų muzikų kartos atstovas Alvydas Vasaitis. Ypač mūsų jaunimui tai turėtų būti tikrai patrauklus spektaklis, ir jaunimas turėtų šia proga pabaigti salę užpildyti. Bilietų dar galima gauti Marginiuose. Jų bus ir prieš pat spektaklį kasoje.

DAIL. V. K. JONYNO DARBŲ PARODA SKAIDRESE CHICAGOJE

Dailininkas V. K. Jonynas atvyksta iš New Yorko į Chicago ir balandžio 7 d., sekmadienį, 5 val. 30 min. popiet Jaunimo centro kavinėje rodys savo meno kūrinių skaidres ir pats dailininkas jas paaiškina. Skaidrės apims 40 metų V. K. Jonyno kūrybos laikotarpį, įskaitant grafikos, akvarelių, knygų iliustracijų, tapybos, mozaikos ir architektūros kūrinius. Bus gera proga visiems lietuviams pamatyti

Verdi "Kaukių balius" Chicagos Lietuvių operos pastatyme. Solistas Stefan Wicik ir vyrų choras. Pirmojo veiksmo scena. Dekoracijos Adolfo Valeskos. Paskutinis "Kaukių baliaus" spektaklis rytoj (kovo 31) 3 val. popiet Marijos aukštesniosios mokyklos salėje. Šiam spektakliui diriguos Alvydas Vasaitis. Nuotr. Alekso Urbos

dail. Jonyno apžvalginę meno darbų parodą skaidrėse. Čiurlionio galerijos direkcija visus kviečia pabendrauti su mūsų dailininku.

ISLEIDZIAMA PROF. STEPONO KOLUPAILOS MONOGRAFIJA

Stepono Kolupailos studentai, draugai ir bendraminčiai vienigai sutarė pastatyti profesoriui nenykstantį paminklą — paruošti ir išleisti plačią jo gyvenimo ir darbų mokslinę apžvalgą — monografiją. Inicijatyvą ėmėsi Akademinių skautų sąjūdis, pakviesdamas Sąjūdžio narį, Korp! Vytis filisterį dr. inž. Jurgį Gimbutą šį darbą atlikti. Dešimtį metų dirbdamas, talkindamas visos eilės talkininkų, naudodamasis bendraamžių atsiminimais ir gausiu, tinkamai šeimai išsaugotu profesoriaus archyvu bei paties profesoriaus raštais, dr. Gimbutas darbą atliko sumaniai ir kruopščiai. Svarbią knygų dalį apie prof. Kolupailos mokslo darbus parašė hidrotechn. inž. Juozas V. Danys.

Knygoje iškeliami ne tik paties prof. Kolupailos darbai ir gyvenimas, bet ir su juo susijusių institucijų bei organizacijų isto-

rinės detalės. Vytauto Didžiojo universiteto, liet. inžinierių draugijų, kitų techn. švietimo įstaigų Lietuvoje, Vokietijoje ir Amerikoje, skautų, plieniečių ir kt. organizacijų su daugybe faktų ir pavyzdžių. Duodamos detalės iš Lietuvos gyvenimo, jaunimo kelių ir turizmo ugdymo, pastangų elektrifikuoti Lietuvą — kova su belgų elektros bendrove, okupacijų gyvenimo užkulisiai ir kiti faktai. Apie 1000 pamintų asmenų surašyti vardynė. Duodama daugiau kaip 50 fotografijų.

Šį didžiulį veikalą — apie 500

puslapių — išleidžia Akademinių skautijos leidykla šių metų vasarą. Knygos leidimo lėšos telkiamos iš prenumeratorių, garbės prenumeratorių ir mecenatų. Iš anksto prenumeruojant — \$10. (kaina knygai išėjus — \$12.), garbės prenumerata — \$25. Asmenys, paaukoję knygos leidimo reikalams šimtą (\$100) ar daugiau dolerių, bus laikomi knygos leidimo mecenatais, ir jų pavardės, kartu su garbės prenumeratorių, bus atspausdintos knygoje.

Čekių galima rašyti "Akademinių skautijos leidykla" vardu ir siųsti adresu: 120 S. Herbert Rd., Riverside, Ill. 60546.

BALTJŲ TAUTŲ SIANDIENYBĖ AMERIKOS SLAVIŲ KONFERENCIJOJE

JAV Vidurvakarių slavistikos konferencija įvyks Wisconsin universitete, Milwaukee, š. m. gegužės mėn. 2 - 4 d. Gegužės 3 d. (penktadienį) laikas nuo 9 val. 30 min. iki 1 val. 30 min. konferencijoje skirtas temai: Perspectives on the Baltic Nations Today. Tema suvažiavime atsirasdusi bendruoji lietuvių, latvių ir estų akademikų rūpesčių, visa tai realizuojant per sambūrį The Association for the Advancement of Baltic Studies.

Visai šiai konferencijai baltietiškajai daliai ir pirminkauja lietuvis dr. Tomas Remeikis. Joje bus trys šių temų paskaitos: Tomas Remeikis "The Impact of Modernization on the Ethnic Identity of the Baltic Nations", Valters Nollendorfs "The Literary and Cultural Scene in the Baltic Countries Today: The Social and Political Parameters", Janis Penikis "Scholarship and Policy: American Perspectives on the Baltic Question". Po paskaitų diskusijose dar dalyvaus: Paulis Lazda ir Anatolijus Matulis.

Akademines prošvaistės

(Atkelta iš 6 psl.)

(lietuvių kalba)
4:00 val. p. p. — 6-oji pamoka (literatūra)
4:45 val. p. p. — laisvos studijos
6:30 val. vak. — vakarienis
7:15 val. vak. — (žurnalistikos, įvairios temos, diskusijos)
8:00 val. vak. — laisvos studijos
9:30 val. vak. — laisvas vakaras arba vakarinės programos

Tarp kiekvienos pamokos yra 15 minučių pertrauka.

Registracijos anketos bus priimanos iki gegužės mėn. 1 d. su \$40.00 mokesčiu. Anketas galima gauti PLJS Ryšių centre. Likusis mokeskis (\$40.00) sumokamas atvykus. Temos turi būti prisiųstos iki gegužės mėn. 31 d.

Jei kiltų kokių ypatingų klausimų, ar jei turėtumėte pasiūlymų — rašykite PLJS Ryšių centro adresu.

Iki pasimatymo Lituaništinėje savaitėje. O tuo tarpu, DAMMIT, KALBĖKIME LIETUVISKAI!!!

PLJS Ryšių centras
2423 West Marquette Road
Chicago, IL 60629
Tel.: 312 - 737 - 3300

• Šio šeštadienio "Draugas" kultūrinis priedas yra šešių puslapių, nes popieriaus kompanija laiku nepristatė aštuoniems puslapiams reikalingų išmatavimų popieriaus.

G E L Ė S
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
BEVERLY HILLS GELINYCIA
2443 W. 63rd Street, Chicago, Ill.
TEL. PR 8-0833 — PR 8-6834

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpaustyti paveikslų rėmai, pritalkinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258 - 59

P E T K U S
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —
TRYB MODERNISKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvenhill 6-2345-4
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKŠTĀ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE
TRYB MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS MĀSINŌMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

E U D E I K I S
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai.
TRYB MODERNISKOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-8401
STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŪS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-8572
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmple 2-1003

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Dešimties nominacijų filmas

"The Exorcist" yra labiausiai sukandantis metų filmas. Pilnas gaudinanti šauko, sukėlęs tiek daug kontroversijos ir kalbų, tartum jis būtų vienintelis metų filmas. Pradžioje atrodė, lyg jis išauktų proto ir dvasinio tikėjimo ar netikėjimo apsisprendimą žiūrovo. Tačiau, giliau pasvarčius, jis tėra tik filmiškas triukas, nors sensacingas ir meistriškai atliktas.

Kitas filmas, kaip ir "The Exorcist", gavęs visą dešimtį nominacijų, yra "THE STING".

Tai vienas geriausiai pastatytų ir stilingiausių filmų, nors ir vėl — tema sukasi apie... apgavikus. Filmo žvaigždės — du seni geri draugai, populiarūs ir patraukliai publika — tik savo puikiai vaidyba, bet ir gera išvaizda: Paul Newman ir Robert Redford.

Režisierius George Roy Hill sukūrė filmą apie Chicago 1930 m. ir daugelis scenų lauke buvo nufilmuotos šiame mieste (pavyzdžiui, įspūdingi vaizdai Chicago Union geležinkelio stoties perone). Chicago atskleista, kaip didelis, pakrikęs, gyvas, triukšmingas miestas, kuriame stiprūs vyrai, muskulingi ir tvirtai kumščiu, kažkaip visados pralaimi prieš tuos, kurie užmeta pasitikėjimo meškere. Čikagiečiams pakutena ausį, girdint Cicero priemiestį ir Halsted gatvę minint.

Šis filmas yra kriminalinis, bet apvilktas nauju rūbu — pilnas humoro ir charakteriai parodyti. Gal ir gerai, kad, jei jau negalima išvengti įkyrėjusio kriminalo, tai bent viskas rieda be kraujo praliejimo ir nužudymų. Tokiu būdu filmas atsiviloja visą šeimą į teatrą.

Henry (Paul Newman) ir Johnny (Robert Redford), dvejetas čikagiečių, tikrų menininkų apgavime, nutaria įgelti (iš čia ir filmo pavadinimas — Sting — gylys, skausmas) stambiają kriminalinę figūrą "didįjį Mick" (Robert Shaw). Johnny motyvas yra kerštas už savo seno dalininko mirtį. O Henry — visai paprastai tai daro iš gnyto to žaidimo pamėgimo. Ir pats filmas yra žaismingas. Gal dėlto jis turi ir taip didelį pasiseki-

mą. Jis rieda pirmyn veiksmingai ir greitai, nepamesdamas susidomėjimo įtampos.

Vienintelė moteris su stambesne role filme yra Eileen Brennan, kuri vaidina miglotą moterį, nors ir aukštinė širdimi.

Iš viso šiame filme moterys nėra rimtai traktuojamos.

P. S. Praeitą kartą, rašant apie Francois Truffaut filmą "Day for Night", per spaudos klaidą visur buvo atspausdinta PRUFFAUT, turi būti TRUFFAUT.

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1974 METAIS
Gautos 4 papildomos grupės. Skubėkite registruotis.

American Travel Service Biuras šiais metais yra suorganizavęs 10 grupinių kelionių į Lietuvą. Tai yra kelionių būrus, kurie pirmasis pradėjo organizuoti šias ekskursijas ir turi didelį patyrimą šioje srityje. KIEKVIENA GRUPĖ LYDES PATYRĘS KELIONIŲ PALYDOVAS.

VISOS GRUPES LIETUVOJE PRALEIS 5 DIENAS (1 dieną Kaune)
DATOS YRA SEKANČIOS:

BIRZELIO MEN. 11 D.	— CHICAGO — UZPILDYTA
BIRZELIO MEN. 17 D.	— CHICAGO — NEW YORK — UZPILDYTA
BIRZELIO MEN. 27 D.	— CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų
LIEPOS MEN. 8 D.	— CHICAGO — NEW YORK — UZPILDYTA
LIEPOS MEN. 23 D.	— CHICAGO — 15 dienų

sustoja Romoje
— CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Romoje
RUGPIŪCIO MEN. 4 D. — CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Helsinky
RUGSEJO MEN. 1 D. — CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — arba 20 dienų, sustoja Romoje
SPALIO MEN. 2 D. — CHICAGO — NEW YORK — 15 dienų — sustoja Helsinky

KELIONIŲ KAINOS BUS PASKELBTOS ARTIMOJE ATEITYJE.

Taipgi mūsų būras organizuoja keliones į Havajus — vieną š. m. rugpiūčio mėnesį, kitą vasario mėnesį 1975 m. Patariama registruotis dabar.

DEL INFORMACIJŲ SKAMBINKITE ARBA RAŠYKITE:
AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787

Norintiems atskleisti gimines iš Lietuvos sudarome reikalingus išskirtimo dokumentus. Taip pat teikiame informacijas kelionių reikalais po visą Ameriką ir kitus pasaulio kraštus, parduodame bilietus, parpiname vntas — be jokio papildomo mokesčio.

DOVANŲ SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITAS ŠALIS

Prieš sudarant dovanų siuntinį savo giminiams Lietuvoje, pirmiausia pasitarkite su mumis, kas svarbiausia ir reikalingiausia jiems pasiūsti.

Pavasario ir vasaros sezonui siūlome šias prekes:

Nepermatomo nailono medžiaga suknelei.	\$10.00
Crimplene medžiaga suknelei.	\$11.50
Crimplene medžiaga su biuzgūčiais.	\$14.00
Nailoninės arba šilkinės skarelės	\$ 2.50
Komplektas moteriškų nailoninių apatinių rūbų.	\$ 9.00
Gefiūro medžiaga suknelei.	\$15.00
Labai gera angliška vilnonė eilutei medžiaga.	\$42.00
Dirbtinis Mink kailis paltui.	\$50.00
Nailoniniai išėginiai marškiniai.	\$ 8.50

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų ir kt. Persiunčiame pinigūs dėl tokių prekių, kurias iš čia negalima pasiūsti.

Taip pat siūlome pasiūsti arba įsigyti savo naudojimui "Olimpia" rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu. Taip pat siūlome "Olimpia" rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD.
(Z. JURAS)
421 Hackney Rd., London, E.2. England
Telef. 01 739 8734 or 460 2592

Reikalaukite mūsų kainoraščių, nurodykite savo pageidavimus.

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5 - 7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJŲOS RADIO IR STEREO APARATŲ. PARDAVIMAS IR TAISYMAS.
RADIO IR STEREO TELEVIJŲOS APARATAI

REDAGUOJA JÜRATĖ JASAITYTĖ, 6922 S. Oakley Ave., Chicago, Illinois 60636

KAIP ATRODYS TREČIASIS PASAULINIS KONGRESAS

Praėjo beveik dveji metai po II Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso, o iki sekančio teliko mačiau kaip dveji. III PLJK ruošia Pietų Amerikoje jau pradėta ir kaskart gyvena ir plinta. Čia norima pateikti bendrą žinių apie Kongresą, jo skirtingas ypatybes ir aplinką.

KONGRESO VYKSMAS

Antrojo kongreso Studijų dienų metu įvykusiame PLJK atstovų suvažiavime (1972 liepos mėn. 8 d.) buvo nutarta sekanti Kongresą ruošti Pietų Amerikoje, suprantant, kad tai reikiama Argentiną ir Braziliją. Pagrindinė priežastis, kuri nulėmė šį nuosprendį buvo Pietų Amerikos lietuvių gyvybingumas: dauguma 150,000 lietuvių yra prieškarinės emigracijos tautiečiai, jų vaikai, vaikaičiai. Jeigu tokio masto įvykis būtų ruošiamas tik už dešimties ar dvylikos metų, būtų sunkiau užtikrinti, kad ir "užmirštieji" arba "trečiojo pasaulio" lietuviai turėtų progos Kongreso sąjūdžių pasinaudoti ir jame pasireikšti.

Kongreso ruošoje ligi šiol paaiškėjo maždaug šis planas. Prasiidėjus žiemos atostogoms šiauriniuose kraštuose, apie gruodžio mėn. 15-20 d., dalyviai suskristų Argentinai, kur apie 1975 metų gruodžio mėnesio 20 dieną būtų Kongreso atidarymas, koks nors didesnis parengimas ir III PLJK stovykla. Po stovyklos jaunimas persikeltų iš Buenos Aires per La Platos upę į Urugvajaus sostinę Montevidiją, kur dalyvautų didesnėje programoje ar šventėje. Po dienos kitos visi išvyktų į Sao Paulį, Brazilijoje. (Manoma, kad stovykla vyktų Cordobos apylinkėse, iš Buenos Aires lygumos pasikėlus kiek į kalnus, pavaziavus apie 400 km).

Iš Urugvajaus iki Sao Paulo yra apie 2027 km. (1,300 mylių). Čia būtų galima studijų savaitėje nedalyvausiantiems pasinaudoti proga ir pamatyti Iguassu krioklius, istorines vietas ir panašiai. O studijų savaitės dalyviai skubėtų į Sao Paulo apylinkes, kur mažesniame mieste lyje, greičiausia mokyklos bendrabutyje, svarstytų įvairius klausimus pirmosiomis 1976 metų dienomis. Kongresas baigtųsi apie Tris Karalius, sausio 6. Kadangi vasaros atostogos šiuose trijuose kraštuose tęsiasi nuo gruodžio pradžios iki vasario galo, Kongreso oficialių dalių laikas ribojamas tik kitų šiauriečių dalyvių mokyklinių metų riba. Australijos jaunimui, bent dėl laiko, sunkumų irgi nebūtų.

YPATINGI RENGINIAI

Visų lietuvių lėšas roboti gali dar du įvykiai, kurie Kongresą iš abiejų pusių spaus: 1975 viduryje vyksias Pasaulio lietuvių katalikų bendrijos seimas Romoje ir 1976 liepos mėn. V-ji Laisvojo pasaulio lietuvių tautinių šokių šventė. Paties Kongreso metu būtų dvi naujovės: įvairių kraštų lietuvių bendros lietuviškos Kūčios (Ar-

gentinoje) ir Naujųjų Metų sutikimas (Brazilijoje). Nėra abejonės, kad, stovyklą pravedus pačioje pradžioje, dalyviai greičiau susipažintų ir susigventų, o šiltesniuose kraštuose išgyventos Kūčios ir Naujųjų Metų sutikimas (dar ko gero su braziliška "samba") turėtų tikrai sukurti smagią ir šeimynišką nuotaiką jaunųjų dalyvių ir kitų svečių tarpe. 1976 metais šių trijų kraštų lietuviai švęs masinės imigracijos penkiasdešimtmetį.

KELIONES NEPASISTAMOJE APLINKOJE

Yra prigimta, kad lietuviai, kilę iš Europos, daugiau domėtis tuo žemynu, kuriame yra jų Tėvynė. Bet ir dėl didesnio atstumo tarp Š. Amerikos, iš kurios vyks didesnis skaičius, ir P. Amerikos ligi šiol nedaug kas po Pietų Ameriką keliavo. Iš kitos pusės, kas daugiau keliauja, jau pažįsta Vakarų Europą ir norėtų atrasti naujus pasaulius. Daugumai Kongreso dalyvių Pietų Amerika yra nepažįstama, mįslinga — jeigu ja iš viso kada domėjosi.

Ispanų kalba plačiau pažįstama, negu Brazilijoje kalbama portugalų kalba. Kiekvienam atveju, šių kraštų kalbos daugumai bus neįkandamos. Anglų kalbą daug kas europiečių ir pietiečių pažįsta, tad I ir II Kongresų metu JAV-se ir Kanadoje laisvai jautėsi. Daug kur šiose vietose galima susikalbėti angliškai arba vokiškai, bet neretas Kongreso dalyvis norės iš anksto lietuvių sulkinėti, pasinaudoti proga dar su kita kalba susipažinti. Prieš Kongresą į kitus kraštus bus išsiuntinėt mažas žodynėlis su paprasčiausiais išsireiškimais.

Pati tropinė ir subtropinė gamta (žinoma, panaši į Kalifornijos ir Floridos) bus daug kam nauja ir įdomi. Skirtingiau jaus pačią kultūrą ir papročius, kurie nuspalvina ir vietos lietuvių būdą, elgesį, galvosena. Čia iš kitų kraštų atvyksta jaunuoliai turės, teisybę aiškiai pasakius, nebūti tie "ugly American" ir turėti kantrybės, kur jos reikės, ir visko griežtai nelyginti: "Bet pas mus tai viskas geriau..." ".... bet mes taip nedarome..." ir t. t.

ŽMONĖS IR LĖŠOS

Pirmą kartą — nors visko su tik dviem tokiais atvejais lyginti negalima — Kongresas vyks lietuviškoje aplinkoje, sukurtoje "senosios" emigracijos tarpe. Taigi, tai būtų panašu į jaunimo kongresą Pensylvanijoje ar Škotijoje. Pokarinių emigrantų vaikai ar vaikaičiai greitai pajus kultūrinį skirtumą, kitokią gyvenimo patirtį, kitaip išreikštus siekius ir veiklos būdus. Ta prasme III PLJK gali būti, žiūrint iš P. Amerikos lietuvių taško, ne toks turinčias, ne tiek būtų pasisemta šiauriečių ar australiečių, kaip, kad pietiečiai pasisėmė per pirmuosius du kongresus. Bet, tai jausdami, pietiečiai sako:

"Vis vien, kas tik atvyksta čia, susižavi šiais kraštais, jiems jie ir jų lietuviai patinka, ir visada nori čia sugrįžti". Socialine prasme, jeigu Kongresas sklandžiai praeis, jis bus, kaip sakoma pusiau portugalškai, "vienas espetaculo".

1966 ir 1972 metais dauguma dalyvių neturėjo keliauti labai toli. Žinoma, JAV ir Kanados lietuvių daug lėšų sudėjo kitiems atvežti iš Australijos, Europos, Pietų Amerikos, ir ta prasme buvo daug išlaidų. Šį kartą dosnieji Š. Amerikos lietuviai turės siųsti savo jaunimą tolimon keliuonėn ir, jei jų širdys leis, sudėti dar kiek paties Kongreso ruošai ir atvykstantiems iš Europos ar net Australijos.

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO SAJUNGA

Po pirmo Kongreso meilgai gyvavo Pasaulio lietuvių studentų atstovybė, tas pirmasis bandymas apjungti jaunimą. Po antro Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga prigijta ir dygsta įvairiuose kraštuose. Tai turėtų III Kongresui duoti kitokią atspalvį ir jo pokalbiuose užleisti vietos kitiems rūpesčiams. Organizaciniai ir statutiniai reikalai bus išsprendę, sklandžiau eis PLJS valdybos rinkimai ir ateities darbų gairių išdėstymas.

PLJS Rysių centras turės jau, praktiškai pačius, penkerių metų patirtį. Lietuvių Bendruomenės įvairiuose kraštuose ir pats

Dailės muziejuje

PLB centras bus išgilinę ir apipavidalinę visą šį klausimą, kuris dar IV PLB seime buvo ūkanotas.

RUOŠOS METMENYS

Nėra abejonės, kad kaip ir anksčiau kiekviename krašte būtų PLJK komitetas, kuris rūpintųsi tiek dalyvių bei atstovų paruošimu, tiek lėšomis ir propaganda.

Centrinis JK komitetas būtų sudarytas netrukus Pietų Amerikoje. Siūloma, kad jame dalyvautų du atstovai iš Brazilijos, du iš Argentinos, du iš Urugvajaus ir du iš PLJS valdybos. Šis branduolys derintų įvairių komisijų, priklausančių III PLJK komitetui, darbą ir taip pat artimai dirbtų su Argentinos, Urugvajaus ir Brazilijos komitetais.

Kaip ir visada, galutinė atsakomybė būtų Pasaulio Lietuvių Bendruomenės. Brazilijoje prieš valdžios įstaigas ir t. t. atsakytų Brazilijos Lietuvių Bendruomenė, kaip registruota draugija.

Argentinos jaunimas ligi šiol suruošė dvi studijų savaites. Urugvajuje vyko atskiri pasitarimai. Brazilijos (geriau pasakius Sao Paulo) jaunimas iki gegužės mėn. 1 d. bus pravedęs penkias studijų dienas ir daugybę posėdžių III PLJK būstinėje. Bendri trijų kraštų atstovų pasitarimai vyko jau tuoj po II PLJK 1972 metais rugpjūčio mėn. V P. Amerikos Lietuvių kongreso studijų savaitėje ir jaunimo simpoziumuose 1973.II.15-25 1973 liepos mėnesį Argentinijoje, 1974 sausio mėn. Argentinijoje ir š. m. balandžio mėn. 12-13 Porto Alegre, maždaug pusiauokelyje tarp Sao Paulo ir Buenos Aires. Tokie bendri atstovų pasitarimai vyktų vis dažniau.

I talką ateitų Š. Amerikos jaunimo žmonės, kurie ilgesni laiką praleistų P. Amerikoje, talkindami vietinei veiklai ir Kongreso ruošai. Būtų ir ryšiai su Kolumbija bei Venezuela, kuriosna bent dalis keleivių norės nuvykti, ryškdamai ar grįždami iš Kongreso.

Tai yra bendri III PLJK bruožai, kurie jau duotų pagrindo norintiems vykti apgalvoti ir ruošintis Kongresui. Dalyvauti norės ir jaunimo tėvai ar kiti giminės, kurie pasinaudotų papiginta ekskursijų kaina šiems kraštams ir jų lietuviams aplankyti.

Visos informacijos kitus kraštus ir vietoves pasieks per PLJS Rysių centrą Chicagoje.

A. Saulaitis

Akademikų skaučių draugovės Centro valdyba. Iš kairės į dešinę: Lydija Jadviršytė, Jūlytė Sakalauskaitė, Ramutė Bartuškienė, Dalia Eidukaitė, Virginija Sabaliūnaitė ir Loreta Grybauskaitė. Nuotr. Eug. Būteno

SUSIPAŽINKIME SU AKADEMIKĖMIS SKAUTĖMIS

Akademikų skaučių draugovės Centro valdyba 1973 m. rugsėjo mėn. 16 D. Chicagoje pasiskirstė pareigomis taip: pirmininkė: fil. Virginija Sabaliūnaitė, (3206 W. 67th Street, Chicago, IL 60629), pirmininkės pavaduotoja: t. n. Jūlytė Sakalauskaitė, išdalininkė: t. n. Lydija Jadviršytė, kandidačių globėja: fil. Ramutė Bartuškienė, sekretorės: t. n. Loreta Grybauskaitė, t. n. Dalia Eidukaitė. Ši valdyba, perėmusi pareigas iš 1972 m. valdybos 1973 m. rugsėjo mėn. 22 d., pradėjo eiti pareigas. CV-ba reikalaujama aptars ir vykdys demokratišku būdu.

Pirmasis valdybos uždavinys — susirūšti su Akademikų skaučių draugovės skyriais, palaikyti glaudžius ryšius, atgaivinti mirusius skyrius ir steigti naujus, bei išleisti kandidačių konspektą. Kad tai būtų lengviau įvykdyti, pirmininkė pasiūlė ir valdyba su-

tiko pagloboti po du ar tris skyrius. Tokiu būdu palaikomi ryšiai padėtų greičiau mums suartėti.

1974 metai — Akademinių skaučių sąjūdžio jubiliejiniai metai. Š. m. spalio mėn. 16 d. sueina 50 metų, kai 1924 m. Lietuvos Universitete Kaune įsisteigė Studentų skaučių draugovė, vėliau išaugusi Korpl' Vytis, Akademikų skaučių draugovė ir Filisterių skaučių sąjunga. Šių metų vasaros gale bus suruošta studijų savaitė — stovykla atžymėti 50 metų nueitam keliui.

Studentų skaučių dr-vė Lietuvoje ir išėivijoje gyvai reikiams skautiškame — visuomeniniame gyvenime. Pabrėžiame meilę artimui, pagarbą žmogui. Sukurtasias studentų skaučių tradicijas Lietuvoje stengiasi išlaikyti, ruošiasi profesiniam darbui ir laiko svarbiausiu tikslu sąmo-

ningos lietuviškos ugdymą ir savęs tobulinimą. Nuoširdžiai bendradarbiauja su broliais, kurie sudaro Korpl' Vyties eiles. Baigusios studijas, sukūrusios šeimas, bei dirbdamos profesinį darbą, nuo skautystės neatitrūsta, bet įeina į Filisterių skaučių sąjungą.

Taigi, mielos sesės studentės, jei jūsų vietovėje nėra Akademikų skaučių draugovės skyrių, bet jūs galite tapti tokio skyriaus nare. Čia rasite draugiškumą, meilę ir reikalui esant, pagalbos ranką.

Centro valdybos narės yra jaunos ir užsidegusios entuziazmu dirbti ASD labui. Kviečiame kreiptis į minėtus asmenis ir jie suteiks jums visas žinias ir įjungs jus į šią gražią 50 metų veikiančią studentų skaučių tradiciją organizaciją, kurios šūkis Ad meliorem! — Vis geryn!

ASD Centro valdyba

JUDAM, KRUTAM!

KALBAME PER "MARGUTI"

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Rysių centro jaunimo sąjungos valandėlė yra perduodama per "Mangučio" radijo programą kiekvieno mėnesio trečią trečiadienį. Radijo valandėlė vadovauja Rima Skorubskaitė. Radijo valandėlė yra padauginama ir išsiunčiama kitoms lietuvių radijo programoms. PLJS Rysių centras yra susilaukęs teigiamų atsiliepimų iš Bostono ir Los Angeles. Sekanti radijo programa bus perduodama Chicagoje balandžio mėn. 17 d.

ATEITININKŲ PAVASARIO KURSAI DAINAVOJE

Studentų ateitininkų sąjungos Pavasario kursai įvyks š. m. gegužės mėn. 31-birželio mėn. 2 dienomis Dainavos stovyklavietėje. Pavasario kursų mokestis — 25 dol. Pavasario kursus ruošia Chicago Studentų ateitininkų draugovė. Pilna informacija bus pristatoma aplinkkraštyje.

VELYKŲ ŠOKIAI CHICAGOJE

Chicago Studentų ateitininkų draugovės tradiciniai Velykų šokiai įvyks š. m. balandžio mėn. 14 d., Knights of Lithuania salėje, 2455 W. 47th St., 8 val. vak. Bilietai, prie durų — 3 dol., iš anksto — 2.50 dol. Bilietus iš anksto galima įsigyti PLJS Rysių centre, 2423 West Marquette Road, Chicago, Ill. 60629. Tel.: 737-9300.

RYŠIŲ CEITRAS DIRBA

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Rysių centro darbo valandos: nuo pirmadienio iki

penktadienio — 6 val. vak. iki 9 val. vak. šeštadieniais ir sekmadieniais — nuo 1 val. p. iki 3 val. p. p. PLJS Rysių centre adresas: 2423 West Marquette Road, Chicago, IL 60629. Telefonas: 312-737-3300.

JAUNIEJI ATEITININKAI SENDRAUGIAI BURIASI

Chicago jaunųjų sendraugių susirinkimas, galima sakyti stei-

ŠIOS VASAROS LITUANISTINĖ SAVAITĖ

Pereitą vasarą, jaunimui besišnekučiuojant Mokytojų studijų savaitės metu, kilo mintis ruošti intensyvių studijų savaitę latvių bei estų pavyzdžiu. (Latviai tokio pobūdžio savaitės ruošia kas vasarą, o estai jas ruošia šeimoms.) Stebėdami jaunimą, su kuriuo gyvenome tą savaitę, matėme, liūdna padėtį. Mes ir kiti dainavom, kalbėjom anglų kalba arba silpna, virtuvine lietuvių kalba. Kilo klausimas — kas bus dar po 10 metų? Ar nebus per vėlu tada galvoti kaip atitaisyti savo lietuvių kalbą, gilintis lituanistikoje? Kiek mes žinome apie Lietuvą po jos okupacijos? Apie rašytojus, kurie rašė po Binkio?

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos Rysių centras šią vasarą užsiangažavo suruošti šiaurės Amerikos Lietuvių jaunimo lituanistinę savaitę. Lituanistinė savaitė įvyks Beaumont stovyklavietėje (prie Clevelando), Ohio valstybėje, š. m. liepos mėn. 13-22 dienomis. Peržvelgę provizorinę programą, pamatysite, kad Lituanistinė savaitė nebus tokio pobūdžio kaip kitos vasaros stovyklos. Ji pareikalaus pasiryžusių ir subrendusių žmonių, kurie supranta reikalo svarbą ir naudą dalyvauti nustatytoje darbotvarkėje.

Lituanistinėje savaitėje kviečiamas dalyvauti jaunimas, sulaukęs

giamasis, įvyko pereitą savaitę, 16 metų amžiaus ir tinkamai parašęs vieną iš sekančių temų:

1. Lietuvių įsikūrimo istorija mano gyvenamoje vietovėje
2. Parašyti vieno pagrindinio lietuvių laikraščio istoriją: "Draugas", "Dirva", "Darbininkas", "Tėviškės Žiburiai" ar kt.
3. Išversti bet kokią novelę iš anglų kalbos į lietuvių kalbą
4. Palyginti lietuvių menininkų, muzikų rašytojų ar kt. kūrybą su gyvenamo krašto kultūrinėmis apraiškėmis (pvz. tapyba, skulptūra, foto menas, filmai, architektūra, opera, poezija, beletristika, drama ir pan.)
5. Laisvas rašinys, kurio tema lietuvių gyvenimą, kūrybą ar pan.

Temos turi būti tarp 1,000 ir 1,500 žodžių.

Provizorinė darbotvarkė

7:00 val. ryto — keltis
7:30 val. ryto — pusryčiai
8:30 val. ryto — 1-oji pamoka (literatūra)
9:30 val. ryto — 2-oji pamoka (lietuvių kalba)
10:30 val. ryto — 3-oji pamoka (istorija)
11:30 val. ryto — 4-oji pamoka (geografija, visuomenės mokslas)
12:15 val. p. p. — pietūs
3:00 val. p. p. — 5-oji pamoka (Nukelta 1 psl.)